

## **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta**

### **ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia ja pelastusopistosta annettua lakia.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan pelastuslaki uudistetaan kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet, pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään sekä huolehditaan sen kytkeytymisestä muiden viranomaisten johto- ja tilannekeskuksiin.

Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siviilivalmiusneuvottelukunnasta. Lain tiedonsaantioikeuksia, rekisterisäännöksiä, määritelmiä, termejä ja pykäviittauksia ehdotetaan täsmennettäväksi ja täydennettäväksi.

Asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuutta ehdotetaan muutettavaksi. Pelastuslaitoksen valvontatehtävää koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän ja pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jossa säädettäisiin rakennushankkeen aikana tehtävien palotarkastusten edellytyksistä.

Pelastustoiminnan tilannekuvatoimintaa ja sitä koskevien tiedonsaantioikeuksia ehdotetaan täsmennettäväksi. Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi pelastustoiminnan yhteistyöalueella tapahtuvaa pelastustoiminnan johtamista koskeva säännös. Sisäministeriön pelastusviranomaisen oikeuksia pelastustoiminnan johtamisessa ehdotetaan täydennettäväksi ja täsmennettäväksi. Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuuksia ehdotetaan selkeyttäväksi niin, että toimivaltuuksia voitaisiin siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä käyttää onnettomuuden ilmeisesti uhatessa. Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvasta pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamisen ja pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja yhteistoiminnan suunnittelusta. Valtion osallistumista pelastustoimessa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen koskevaa sääntelyä ehdotetaan täydennettäväksi. Pelastustoimintaa varten saadun avun korvaamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi.

Pelastusopistosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan Pelastusopisto olisi toimivaltainen viranomainen päättämään toisessa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia pelastustoimintaan osallistuvan pelastuslaitoksen päätoimisen miehistön, alipäällystön ja päällystön virassa tai tehtävässä, toimia nuohojana sekä hoitaa Hätäkeskuslaitoksessa päivystystehtävää.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

---

## SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT .....	4
1 Asian tausta ja valmistelu .....	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Yleiset säännökset.....	5
2.1.1 Neuvottelukunta .....	5
2.1.2 Tiedonsaantioikeus.....	5
2.1.3 Rekisterisäännökset.....	6
2.1.3.1 Varautumistehtävien rekisteri .....	6
2.1.3.2 Valvontarekisteri .....	6
2.1.4 Muutoksenhaku erivapauspäätökseen .....	7
2.1.5 Muut muutokset .....	7
2.2 Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely .....	8
2.2.1 Asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu.....	8
2.2.2 Reagointi valvonnassa havaittuihin puutteisiin.....	10
2.2.3 Valvonta rakennushankkeen aikana .....	10
2.3 Pelastustoimintaa koskeva sääntely .....	11
2.3.1 Pelastustoiminnan johtaminen .....	11
2.3.2 Tilannekuvan ylläpitäminen ja jakaminen .....	13
2.3.3 Pelastustoiminnan johtaminen ja johtoryhmä .....	14
2.3.4 Pelastustoiminnan kustannukset.....	14
2.3.5 Pelastustoiminnan alkaminen ja päättyminen .....	15
2.4 Pelastusopistosta annetun lain muuttaminen.....	15
3 Tavoitteet .....	17
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....	18
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	18
4.1.1 Yleiset säännökset.....	18
4.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely.....	19
4.1.3 Pelastustoimintaa koskeva sääntely .....	19
4.1.4 Pelastusopistosta annettu laki.....	20
4.2 Pelastuslain muuttamisesta johtuvat pääasialliset vaikutukset.....	21
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset .....	21
4.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan ja yrityksiin.....	21
4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen .....	22
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	25
4.2.2.1 Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin .....	25
4.2.2.2 Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin .....	25
4.2.2.3 Vaikutukset henkilöstöön ja organisaatioon .....	26
4.2.2.4 Vaikutukset hallinnollisiin menettelyihin ja kustannuksiin. ....	27
4.2.3 Ympäristövaikutukset .....	27
4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	28
4.3 Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta johtuvat pääasialliset vaikutukset.....	28
4.3.1 Taloudelliset vaikutukset .....	28
4.3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	29

*Luonnos*

4.3.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	29
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....	29
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	29
5.1.1 Yleiset säännökset.....	29
5.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely .....	31
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot .....	31
6 Lausuntopalaute.....	31
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	32
7.1 Laki pelastuslain muuttamisesta .....	32
7.2 Laki Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta .....	42
8 Lakia alemman asteinen sääntely .....	42
9 Voimaantulo .....	42
10 Toimeenpano ja seuranta .....	43
11 Suhde muihin esityksiin.....	43
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	43
11.2 Suhde talousarvioesitykseen .....	43
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys .....	43
LAKIEHDOTUKSET .....	47
1. Laki pelastuslain muuttamisesta .....	47
2. Laki Pelastusopistosta annetun lain muuttamiseksi .....	56
LIITE .....	57
RINNAKKAISTEKSTIT .....	57
1. Laki pelastuslain muuttamisesta .....	57

## **PERUSTELUT**

### **1 Asian tausta ja valmistelu**

#### *Pelastuslaki*

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan pelastuslaki uudistetaan kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta, pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet, pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään sekä huolehditaan sen kytkeytymisestä muiden viranomaisten johto- ja tilannekeskuksiin.

Sisäministeriö asetti pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen 3.2.2020 ja valmistelu toteutettiin työryhmätyönä neljässä jaostossa, joiden arviomuistiot valmistuivat 31.3.2021. Jaostoissa oli laaja sidosryhmien edustus. Esiselvityshankkeen tavoitteena oli laatia hallitusohjelman mukainen kokonaisvaltainen selvitys pelastuslain uudistamiseksi. Jaostojen muistiot olivat lausuntokierroksella 4-5/2021.

Sisäministeriö asetti 31.8.2021 pelastuslain uudistamishankkeen. Hankkeen toimikausi oli 1.9.2021-30.9.2022.

Hankkeen tavoitteena oli uudistaa pelastuslaki ottaen huomioon pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen jaostojen arviomuistiot sekä niistä saadut lausunnot. Tällä hallituskaudella on tarkoitus toteuttaa kiireelliset ja välttämättömät muutokset pelastuslakiin. Pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeessa ja niistä saaduissa lausunnoissa esille tuodut perusteellisempaa lainvalmistelua ja säädösmuutosten vaikutusarviointia edellyttävät muutokset pelastuslakiin suunnitellaan toteutettavaksi seuraavalla hallituskaudella.

Hankkeen tehtävänä oli valmistella pelastuslakiin kiireelliset ja välttämättömät muutokset valmistelujaostojen työsuunnitelmien pohjalta. Valmistelu toteutettiin työryhmätyönä neljässä jaostossa, joissa oli laaja sidosryhmien edustus.

#### *Pelastusopistosta annettu laki*

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus ovat esittäneet sisäministeriölle, että sisäministeriön hallinnonalan säänneltyjä ammatteja koskeva ammattipätevyiden tunnustaminen siirrettäisiin sisäministeriön hallinnonalan viranomaisen tehtäväksi. Ammattipätevyiden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) on säädetty Opetushallituksen tehtäväksi päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, silloin kun muualla lainsäädännössä ei asiasta säädetä. Opetushallitukselle ns. perälautasäännöksenä säädetty tehtävä ei ole tarkoitettu pysyväksi ratkaisuksi. Lainsäätäjän tarkoitus on, että ammattipätevyiden tunnustamisesta vastaavaksi viranomaiseksi säädetään tiettyä ammattia koskevassa erityislainsäädännössä se ammatin sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomainen, jolla on riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä.

## **2 Nykytila ja sen arviointi**

### **2.1 Yleiset säännökset**

#### 2.1.1 Neuvottelukunta

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 9 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriön yhteydessä toimii pelastustoimen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on toimia foorumina hyvinvointialueita ohjaavien ministeriöiden ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavien hyvinvointialueiden jatkuvaluonteisen keskustelun käymiselle ja yhteisen näkemyksen muodostamiselle. Pelastustoimen järjestämisestä annettua lakia sovelletaan hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitetun hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevan pelastustoimen järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan.

Pelastuslaissa ei ole säännöksiä koko pelastustoimen toimialaa koskevasta neuvottelukunnasta. Pelastuslain 23 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointa, huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä, yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoimessa ja sen kehittämisessä sekä huolehtii muista sisäministeriölle tässä laissa säädettyistä tehtävistä. Pelastustoimessa ei ole foorumia eri ministeriöiden ja toimialojen jatkuvaluonteisen keskustelun käymiselle ja yhteisen näkemyksen muodostamiselle.

#### 2.1.2 Tiedonsaantioikeus

Pelastuslain 89 §:ssä säädetään tiedonsaantioikeudesta pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten. Pykälän mukaan pelastusviranomaisilla on oikeus saada pykälässä yksilöityjä tietoja yleisesti pelastustoimintaa ja sen suunnittelua varten sekä pelastustoimen valvontatehtäviä varten. Pelastusviranomaisilla on oikeus saada säännöksessä tarkoitetut tiedot maksutta käytettäväksi pelastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä pelastustoimelle säädettyjen valvontatehtävien hoitamisessa.

Pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tietojen osalta on sidottu lain 89 §:n 2 momentin 3 kohdassa valvontakohderekiteriin. Rekisterit muuttuvat ja tietojensaantioikeus tarvittaviin tietoihin tulisi päivittää niin, että rekisterimuutokset eivät vaikuta tietojensaantioikeuksiin. Tällä hetkellä pelastusviranomainen tarvitsee kemikaalitietoja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalikohteiden valvontarekisterin lisäksi muun muassa kemikaalituoterekisteristä.

Hätäkeskuslaitos tekee asiakkaan kanssa sopimuksen paloilmoittimista ja muista laitteistoista, joiden paloilmoitukset liitetään hätäkeskukseen. Liittymissopimuksessa asiakas antaa sijainti-, tunnistetietoja rakennuksesta, laitteistosta, laitteiston haltijasta ja hälytystilanteissa tavoitettavista yhteyshenkilöistä. Tiedot edellytetään pidettävän ajantasaisina. Liittymissopimuksessa sovitaan myös laitteiston huolloista ja toimintakatkoista ilmoittamisesta ja laitteiston testaamisesta kuukausittain.

Liittymissopimusten tiedoista muodostuu Hätäkeskuslaitoksen ylläpitämä henkilötietorekisteri, jonka tietoja käytetään sopimusten mukaisten palveluiden laskuttamiseen, laitteistojen testaamiseen ja käyttötiedotteiden lähettämiseen. Tiedot syötetään myös hätäkeskustietojärjestelmään, jotta tiedot ovat käytettävissä hälytystehtävien yhteydessä.

Pelastusviranomainen tarvitsee hätäkeskukseen liitettyjen laitteistojen tietoja pelastuslaissa ja pelastustoimen laitteista annetussa laissa (10/2007) säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi

## *Luonnos*

sekä pelastustoimintaa ja pelastustoiminnan suunnittelua ja kohdekohtaista vastemäärittelyä varten. Uuden laitteiston osalta laitteiston haltija voi toimittaa nämä tiedot suoraan pelastuslaitokselle rakennuksen kohdekortin muiden tietojen antamisen yhteydessä, mutta tietojen saannin varmistamiseksi ja ajan tasalla pitämiseksi tiedot olisi voitava saada Häätäkeskuslaitokselta.

Laitteiston haltijan yhteystiedot pelastusviranomaisen tarvitsee myös erheellisten paloilmoitusten laskutusta varten. Pelastuslaitos voi 96 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan periä maksun tehtävästä, jonka on aiheuttanut häätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta. Tällä tarkoitetaan tahoja, joka on tehnyt liittymissopimuksen Häätäkeskuslaitoksen kanssa ja jolta Häätäkeskuslaitos laskuttaa liittymissopimuksen mukaiset palvelut.

Pelastuslaitos ei ole sopimusosapuoli laitteiston liittämässä häätäkeskukseen, eikä pelastuslaitoksilla ole omia asiakasrekistereitä laitteistoista. Pelastuslain 89 § ei myöskään anna tiedonsaantioikeuksia kyseisiin laitetietoihin pelastuslaitoksille.

### 2.1.3 Rekisterisäännökset

#### 2.1.3.1 Varautumistehtävien rekisteri

Pelastuslain 92 §:ssä säädetään varautumistehtävien rekisteristä. Pelastuslain 92 §:n 1 momentin mukaan pelastuslaitos ja yhteisö, joka on 46 §:n mukaisesti velvollinen osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään pelastustoiminnan yhteydessä sekä varautumaan näiden tehtävien hoitamiseen normaali- ja poikkeusoloissa, saavat pitää tehtäviensä hoitamista ja niihin varautumista varten henkilörekisteriä tehtäviin varatuista henkilöistä ja voimavaroista.

Koska rekisteri on nykyisin vapaaehtoinen, vaihtelee sen pitäminen pelastuslaitoksittain. Rekisteri ja sen tietosisältö eivät palvele valtakunnallisia tarpeita. Yhtenäisen ja yhdenmukaisen rekisterin puute vaikeuttaa merkittävästi pelastustoimen ja muiden siihen osallistuvien keskeisten toimijoiden henkilöresurssien valtakunnallisen tilanteen arviointia. Käytännössä erilliset rekisterit eivät myöskään mahdollista esimerkiksi väestönsuojeluvollisuutta suorittamaan määrätävien tietojen poimimista keskitetysti kansallisen tason rekisteriajona.

#### 2.1.3.2 Valvontarekisteri

Pelastuslain 93 §:ssä säädetään valvontarekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan lain 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammattista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat.

Pelastuslain 8 §:n mukaan kulotuksen tai muun merkittävästi savua aiheuttavan tulenkäytön suorittajan tulee ilmoittaa toiminnasta ennakolta pelastuslaitokselle. Ilmoituksen laiminlyönnistä voidaan pelastuslain 106 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan tuomita pelastusrikkomuksesta

## *Luonnos*

rangaistuksena sakkoa. Koska merkittävästi savua aiheutuvaa tulenkäyttöä ei ole tarkasti määriteltä, pelastuslaitosten käytäntönä on ohjeistaa asiaa tiedustelevaa tekemään ilmoitus myös pienempien tulien osalta. Tällä hetkellä pelastuslaitoksella ei ole oikeutta tallentaa vastaanottamiaan kulotusilmoituksia. Koska ilmoituksen laiminlyönnistä voidaan rangaista, tulisi pelastuslaitoksen voida tallettaa kulotusta koskevat ilmoitukset valvontarekisteriin. Pelastuslaitoksen tilannekuvan ylläpitämiseksi ja mahdollisten kulotuksesta tai muuta savua aiheuttavasta tulenkäytöstä aiheutuvien hälytystehtävien valmiusvajeiden minimoimiseksi pelastuslaitoksen tulisi voida tallentaa vastaanottamiaan kulotusilmoituksia sijainti- ja ilmoittajatietoineen. Tiedot mahdollistaisivat myös kulotusilmoituksen sijaintitietojen vertaamisen hätäkeskuksen välittämän hälytystehtävän sijaintitietoihin ja tarvittaessa yhteydenoton kulottajaan.

Pelastuslaitoksen tulisi voida tallentaa muiden lakien nojalla pelastuslaitokselle toimitettavat tiedot valvontarekisteriin. Paloturvallisuuslaitteistojen tarkastuksia tekevillä tarkastuslaitoksilla on pelastustoimen laitteista annetun lain 13 §:n mukaan velvoite toimittaa tarkastuspöytäkirjat pelastuslaitokselle. Laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) 115 §:ssä on yksilöity, mitä asioita pelastusviranomaisen valvoo. Tällä hetkellä ei ole säännelty, että pelastuslaitos saisi tallentaa edellä mainitut valvontatehtävänsä hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot rekistereihinsä.

### 2.1.4 Muutoksenhaku erivapauspäätökseen

Pelastuslain 58 §:n mukaan sisäministeriö voi erityisistä syistä antaa erivapauden tässä laissa säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista pelastuslaitoksen virkaan tai tehtävään. Erivapauspäätöksiä tehdään vuosittain keskimäärin 12 kappaletta

Pelastuslain 104 §:n 1 momentin mukaan pelastuslain 102 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Noin joka neljännessä erivapauspäätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen.

Sisäministeriön pelastuslain 58 §:n nojalla tekemästä päätöksestä ei 104 §:n mukaan voi tehdä oikaisuvaatimusta, vaan muutosta haetaan suoraan hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakuprosessia on pidettävä erivapauden hakijan näkökulmasta raskaana menettelynä.

### 2.1.5 Muut muutokset

#### *Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet*

Pelastuslain 36 b §:ssä säädetään Rajavartiolaitoksen mahdollisuudesta ryhtyä sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- ja muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi.

Merilain uudessa 11 a luvussa säädetään vastuusta merenkulkuonnettomuudesta aiheutuvan vaarallisen hyllyn poistamisesta niin sanotun Suomen ratifioiman Nairobien hylkysopimuksen nojalla. Merilain 11 a luvun 5 §:n mukaan vastuuviranomainen hylkyjen osalta on Traficom. Vaaralla tarkoitetaan hylkysopimuksen 1 artiklan 5 kohdan mukaan tilannetta tai uhkaa, joka muodostaa vaaran tai esteen merenkululle tai josta voidaan kohtuudella olettaa seuraavan huomattavia haittavaikutuksia meriympäristölle tai vahinkoa rannikolle tai yhden tai useamman

## *Luonnos*

valtion tähän liittyville eduille. Pelastuslain 36 b § ei koske aluksia, joista on tullut hylky. Lisäämällä pelastuslain 36 b §:ään viittaus merilain 11 a luvun soveltamisesta hylkyihin selventäisi työnjakoa ja vastuuta hylkyjen osalta merilain ja pelastuslain säännösten välillä.

### *Tekniset muutokset*

Voimassa olevan pelastuslain 37 §:n 2 momentissa, 53 §:n 1 ja 2 momentissa, 54 §:n 1 momentissa ja 91 §:n 3 momentissa viitataan hallituksen esityksellä 56/2021 vp kumottavaksi ehdotettavaan 25 §:ään.

Pykäliin on tarpeen tehdä selkeyden vuoksi tekniset muutokset siten, että 25 §:n sijaan niissä viitataan 2 a §:n 1 momentin 6 kohtaan.

Voimassa olevan pelastuslain 31 §:n 2 momentin mukaan Ilmatieteen laitoksen tulee antaa metsä- tai ruohikkopalovaroitus alueelle, jossa metsä- tai ruohikkopalon vaaran arvioidaan maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Säännöksen terminologia on muun ohella osoittautunut ongelmalliseksi viestinnän ja kansainvälisen tilastoinnin näkökulmasta.

## **2.2 Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely**

### **2.2.1 Asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu**

Voimassa olevan pelastuslain 17 §:n 1 momentin mukaan huoneiston haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia. Palovaroittimet säädettiin pakolliseksi 1.9.1999 voimaan tulleella pelastustoimilailla (561/1999) vuoden siirtymäajalla. Velvoitetta täsmennettiin 1.1.2004 voimaan tulleella pelastuslailla (468/2003) siten, että palovaroittimen hankintavelvollisuus kohdistettiin huoneiston haltijalle. Majoitustiloissa, hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa vastaava velvoite on 17 §:n 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajalla.

Palovaroittimista säädetään myös rakennusten paloturvallisuudesta annetussa ympäristöministeriön asetuksessa (848/2017). Uudisrakentamisessa asuntoihin on 1.2.2009 lähtien edellytetty sähköverkkoon kytkettyjä palovaroittimia, ja ne asennetaan asuntoihin rakennusvaiheessa. Asetuksen 38 §:n mukaan asuntojen, majoitustilojen, hoitolaitosten, päivähoitolaitosten, päiväkotien ja muiden varhaiskasvatuksen tilojen sekä koulujen on oltava varustettu tarkoituksenmukaisella laitteistolla, joka varhaisessa vaiheessa ilmoittaa alkavasta palosta. Kohteesta riippuen vaatimus voidaan täyttää sähköverkkoon kytketyllä palovaroittimella, paloilmoitimella tai häätäkeskukseen kytketyllä paloilmoitimella.

Palovaroittimien kunnossapitovelvoitteesta säädetään pelastuslain 12 §:ssä. Kunnossapitovelvoite on kohdennettu rakennusten yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyjen osalta yhteisvastuullisesti rakennuksen omistajalle, haltijalle ja toiminnanharjoittajalle sekä huoneiston haltijalle hallinnassaan olevien tilojen osalta. Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien osalta pelastuslain rinnalla sovelletaan asunto-osakeyhtiölakia (1599/2009). Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien katsotaan sähköjärjestelmän osana olevan sellainen rakennuksen perusjärjestelmä, jonka kunnossapitovastuu on asunto-osakeyhtiölain 4 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan asunto-osakeyhtiöllä. Sähkölaitteiden kunnossapitoa koskee lisäksi sähköturvallisuuslainsäädäntö, mistä määrittäyty esimerkiksi se, mitä töitä saa tehdä vain sähköalan ammattihenkilö.



## *Luonnos*

Kunnossapitovastuuseen sisältyy palovaroittimien toiminnan varmentavien paristojen vaihtamisen lisäksi palovaroittimien uusiminen niiden mennessä rikki tai vanhennuttua. Palovaroittimien tuotestandardin SFS-EN 14604 mukaan varoittimessa on oltava tieto valmistajan suosittelemasta uusimisajankohdasta, mikä yleensä on 10 vuotta valmistusajankohdasta.

Asunto-osakeyhtiölain muutostarpeita käsittelevässä arviomuistiossa ehdotettiin, että osakehuoneistojen palovaroittimien kunnossapitovastuu säädettäisiin taloyhtiölle ja että tästä säädettäisiin pelastuslaissa yhtenevästi kaikkien asuinrakennusten osalta. Arviomuistion lausuntokierroksella selvä enemmistö kannatti ehdotusta kunnossapitovastuun jaon muuttamisesta, mutta näkemykset jakautuivat sen osalta, pitäisikö kunnossapitovastuu määritellä asunto-osakeyhtiölaissa vai pelastuslaissa. Lausunnoissa esitettiin myös palovaroittimien hankintavastuun muuttamista vastaavasti. (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2021:36)

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen toteutumisen nykytilasta ei ole saatavilla kattavaa tietoa. Velvoitteiden toteutumista on selvitetty muun muassa kyselytutkimuksilla. Suomalaisen pelastusasetteet 2017 -kyselytutkimuksen mukaan palovaroitinta pidetään erittäin tärkeänä ja palovaroitin löytyy jokaisesta kodista (Pelastusopiston julkaisu D1/2018). Pelastustoimen onnettomuustilastojen perusteella useasta asunnosta kuitenkin puuttuu toimivat palovaroittimet. Vuosina 2009–2018 asuinrakennusten tulipaloista keskimäärin 32 prosentissa ei asunnossa ollut palovaroitinta. Toimimattomia palovaroittimia oli keskimäärin 16 prosentissa asunnoista. Kuolemaan johtaneissa tulipaloissa palovaroitin puuttui tai ei toiminut keskimäärin 39 prosentissa tulipaloista. (Pelastustoimen taskutilasto 2009–2013, Pelastusopiston julkaisu 1/2014 ja Pelastustoimen taskutilasto 2014–2018, Pelastusopiston julkaisu D1/2019).

Pelastuslaitokset valvovat ja seuraavat palovaroitinvaatimusten toteutumista asuinrakennusten palotarkastuksilla ja paloturvallisuuden itsearviointilomakkeilla. Esimerkiksi Kymenlaakson pelastuslaitoksen vuonna 2019 kokoamien tietojen mukaan omakotitaloista noin 85 prosentissa oli palovaroittimia vähimmäisvaatimuksen edellyttämä määrä, mutta 13 prosenttia palovaroittimista ei toiminut ja 21 prosenttia oli yli 10 vuotta vanhoja. Tukes on selvittänyt ikääntyneiden palovaroittimien toimintaa ja luotettavuutta (Palovaroittimien ikääntymisselvitys, loppuraportti, 8.3.2018, ja Palovaroittimien ikääntymisselvitys jatkohanke 2020, loppuraportti, 27.10.2020). Selvitysten mukaan vanha palovaroitin ei toimi luotettavasti ja selvitysten tulokset tukevat tarvetta uusien palovaroittimien säännöllisellä korjauksella. Palovaroittimen käyttöikä on varsin lyhyt 7-10 vuotta.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen hankkeessa selvitettiin miten palovaroitinvaatimukset toteutuvat vuokrataloissa (Vuokratalojen turvallisuuden parantaminen teknisillä ratkaisulla, SPEK tutkii 24). Selvityksen kattamissa 193 asunnossa suuressa osassa oli puutteita palovaroittimissa. Palovaroittimet oli asennettu väärin, niitä ei ollut riittävästi tai ne puuttuivat kokonaan, varoittimet olivat liian vanhoja tai eivät muusta syystä toimineet. Vuokrataloissa, joissa palovaroittimista huolehti vuokranantaja esimerkiksi uusimalla varoittimet vuokralaisen vaihtuessa, palovaroittimissa oli puutteita 20 prosentissa asunnoista. Vuokrataloissa, joissa palovaroittimien hankinta ja kunnossapito oli asukkaan vastuulla, puutteita oli 70 prosentissa asunnoista.

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteesta on tarpeellista säätää pelastuslaissa nykyistä tarkemmin. Asuntojen osalta palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuu olisi perusteltua säätää yksiselitteisesti rakennuksen omistajalle. Lisäksi asukkaalle olisi säädettävä velvoite ilmoittaa omistajalle, jos palovaroittimen paristo loppuu tai palovaroitin vikaantuu. Majoitustilojen ja hoitolaitosten osalta hankinta- ja kunnossapitovastuu olisi oltava rakennuksen omistajan sijasta toiminnanharjoittajalla kuten nykyisinkin.

## *Luonnos*

Muutosten tavoitteena olisi velvoitteiden nykyistä parempi toteutuminen ja sääntelyn selkeys. Hankinta- ja kunnossapitovastuun muutosten voimaantulolle tarvitaan riittävän pitkä siirtymäaika, jotta taloyhtiöt ja muut asuinrakennusten omistajat voivat suunnitella, miten asian käytännössä järjestävät. Hankinta- ja kunnossapitovastuulle voidaan myös tarvita eripituiset siirtymäajat.

### 2.2.2 Reagointi valvonnassa havaittuihin puutteisiin

Voimassa olevan pelastuslain 81 §:n 1 momentissa säädetään korjausmääräyksen antamisesta. Kun alueen pelastusviranomaisen valvonnan yhteydessä havaitsee puutteita pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisessa, on ne määrättävä korjattavaksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, korjaamiselle tulee antaa määräaika.

Useat valvonnassa havaitut pienemmät puutteet on mahdollista korjata saman tien ilman, että pelastusviranomaisen olisi aina tarpeen antaa niistä kirjallista korjausmääräystä. Tällaisia puutteita ovat esimerkiksi auki kiilatun palo-oven kiilan poistaminen, alkusammutuskaluston edessä olevien tavaroiden siirtäminen tai pelastustielle pysäköidyn auton siirtäminen.

Säännöstä olisi tarpeellista selventää siten, että korjausmääräyksen antamisen sijasta säädettäisiin, että pelastusviranomaisen on puututtava havaitsemiinsa laiminlyönteihin. Jos puutteita tai laiminlyöntejä ei voida heti korjata, on ne määrättävä korjattavaksi ja korjaamiselle annettava määräaika. Valvontakäynnistä on aina laadittava pöytäkirja, johon kirjattaisiin myös nämä viranomaisen tekemät havainnot sekä niiden johdosta toteutetut korjaavat toimenpiteet.

Muutoksen tarkoituksena olisi mahdollistaa sujuvampi ja tehokkaampi valvontatyö sekä vahvistaa osaltaan valvonnan neuvovaa ja ohjaavaa luonnetta.

### 2.2.3 Valvonta rakennushankkeen aikana

Pelastuslaissa säädetyille rakentamista koskeville vaatimuksille ei ole säädetty erillistä lupa- tai hyväksyntämenettelyä, vaan ne tarkoitettu valvottavan rakentamisen lupamenettelyssä. Tältä osin valvonnasta ei säädetä erikseen pelastuslaissa tai maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), eikä pelastusviranomaiselle ole säädetty nimenomaisia toimivaltuuksia rakentamisen aikaiseen valvontaan tai ohjaukseen.

Pelastuslaissa pelastuslaitoksen valvontatehtävä on rajattu pelastuslain 2 ja 3 lukujen säännösten noudattamiseen. Valvonnan toteuttamisesta säädetään pelastuslain 80 §:ssä, jonka mukaan palotarkastus saadaan suorittaa rakennuksessa ja rakennelmassa, niihin kuuluvissa huoneistoissa ja asunnoissa sekä muissa kohteissa. Pelastusviranomaisen toimivalta ei ole sidottu pelastuslaissa rakennusvalvonnan päätökseen rakennuksen käyttöönotosta, vaan lähinnä valvonnan sisältöön. Pelastuslain 2 ja 3 lukujen velvoitteet on kohdistettu rakennuksen omistajalle, haltijalle ja toiminnanharjoittajalle ja ne koskevat rakennuksen turvallista käyttöä, joten käytännössä pelastuslain vaatimukset tulevat sovellettaviksi rakennuksen käyttöönotosta lähtien.

Aiemmin pelastuslaissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädettiin, millaisiin rakennuksiin pelastuslaitoksen oli tehtävä palotarkastus ennen rakennuksen käyttöönottoa. Vuoden 2011 pelastuslaissa tällaisesta sääntelystä luovuttiin. Käytännössä pelastuslaitokset tekevät kuitenkin edelleen valvontaa pitkälti samalla kohdeajattelulla erityisen palotarkastuksen nimellä. Erityisen palotarkastuksen yhteydessä kiinnitetään huomiota rakennuksen poistumisturvallisuuteen, henkilöturvallisuuteen liittyvien laitteistojen toimivuuteen, alkusammutusvälineisiin, pelastustoiminnan edellytysten toteutumiseen ja väestönsuojiiin. Palotarkastuksen tarkoituksena on, että ennen rakennuksen käyttöönottoa varmistettaisiin toteutettujen ratkaisujen olevan kunnossa

## *Luonnos*

myös pelastuslaissa säädettyjen vaatimusten osalta, sen sijaan että pelastusviranomainen puuttuisi asioihin vasta vuoden tai kahden päästä valvontaa tehdessään. Näitä rakennuksen käyttöönottoon liittyviä erityisiä palotarkastuksia pelastuslaitokset tekivät vuonna 2020 yhteensä 3800 eli kyse on merkittävästä resurssien käytöstä, mikä olisi otettava huomioon pelastustoimen järjestämistä vastuuun siirtyessä hyvinvointialueille.

Rakennushankkeen aikaisista ja rakennuksen käyttöönottoon liittyvistä pelastusviranomaisen tarkastuksista, lausunnoista ja muista toimintatavoista on sovittu pelastuslaitoksen ja kunnan rakennusvalvonnan kesken. Yhteisiä toimintatapoja on laadittu myös pelastuslaitosten yhteistyönä sekä esimerkiksi rakennusvalvontojen ja alan toimijoiden niin sanotuissa Topten-käytännöissä. Yleinen käytäntö on, että rakennuslupaehtoihin kirjataan vaatimus erityisen palotarkastuksen pitämisestä ennen rakennuksen käyttöönottoa. Usean pelastuslaitoksen omassa ohjeistuksessa vastuu rakennuslupa-merkitystä erityisen palotarkastuksen tilaamisesta on kohdennettu vastaavalle työnjohtajalle. Pelastuslaitosten taksapäätöksissä on määritetty maksu myös erityiselle palotarkastukselle.

Menettelystä, miten pelastusviranomainen osallistuu rakentamisen viranomaisvalvontaan, olisi tarpeellista säätää pelastuslaissa. Rakentamista ja rakentamisen lupia koskevissa kysymyksissä ratkaisuvallan tulee olla selkeästi rakennusvalvonnalla. Toimintatapa, jossa pelastusviranomainen tekee erityisen palotarkastuksen ja antaa lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle, on ollut toimiva ja vastannut käytännön tarpeita.

### **2.3 Pelastustoimintaa koskeva sääntely**

#### 2.3.1 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslain 34 §:n 1 momentin mukaan pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvun nojalla toisin ole sovittu tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n nojalla säädetty. Pelastuslain 26 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä hyvinvointialueen asianomainen monijäseninen toimielin. Pelastustoimintaa johtava pelastusviranomainen on tähän tehtävään määrätty henkilö. Näin ollen hyvinvointialueen asianomainen monijäseninen toimielin ei toimi pelastustoiminnan johtajana.

Voimassa olevan pelastuslain 34 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty. Ylemmällä pelastusviranomaisella olisi säännöksen perustelujen mukaan harkintansa mukaan tarvittaessa määräysvalta lähinnä laaja-alaisissa onnettomuksissa käytännön kenttätoiminnan johtotehtävän säilyessä paikallisella johtajalla. Tämä tulisi etupäässä sovellettavaksi poikkeuksellisen suurissa onnettomuksissa.

Pelastuslain 35 §:n 1 momentin mukaan, jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Eri toimialojen yksiköt toimivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa.

Säännöksen perustelujen mukaan esimerkiksi tulipalotilanteessa pelastuslaitoksen ja sen sopusopimusalokuntien lisäksi useat eri viranomaiset hoitavat pelastustoiminnan ohessa omia lakisääteisiä tehtäviään. Poliisin lakisääteisenä tehtävänä on esimerkiksi huolehtia tulipalotilanteessa

## Luonnos

vaara-alueiden eristämisestä ja muista järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä poliisille kuuluvista tehtävistä onnettomuuspaikalla. Vastaavasti sosiaaliviranomaisten on niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti huolehdittava onnettomuuden johdosta hätään joutuneiden huollosta ja majoituksesta. Tulipalo- ja muun onnettomuustilanteen asianmukainen hoitaminen edellyttää eri viranomaisten sujuvaa yhteistyötä. Säännös ei muuta eri viranomaisten lakisääteisiä velvollisuuksia tai toimivaltuuksia, vaan velvoittaa viranomaiset yhteistoimintaan ja yhteistoiminnan koordinoimiseen, joka on tarpeen pelastustoimintaan liittyvien moniviranomaistilanteiden hallinnassa.

Pelastuslain 36 §:n 1 momentin mukaan tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi hyvinvointialueen pelastusviranomaisella ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista käyttää pykälässä säädettyjä toimivaltuuksia.

Pelastustoiminnan johtamisessa ja siihen liittyvässä toimivallassa on kyse merkittävän julkisen vallan käyttämisestä. Suomen perustuslain (731/1999) 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Säteily- ja kemikaalionnettomuuksilla, myrskyillä ja muilla vastaavilla laajoilla onnettomuuksilla saattaa olla paikallisten vaikutusten lisäksi merkittäviä alueellisia ja jopa valtakunnallisia vaikutuksia. Näissä tilanteissa pelastustoiminnan tehokas johtaminen edellyttää käytännössä paikallisten toimenpiteiden lisäksi alueellisia ja valtakunnallisia järjestelyitä. Pelastustoiminnan kustannusvastuiden kohdentaminen edellyttää eri johtotasojen roolin täsmentämistä.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää ja siihen liittyvä toimivaltaa koskeva lainsäädäntö on toimivaa silloin kun onnettomuustilanne rajoittuu yhden pelastuslaitoksen alueelle ja tilanteesta voidaan selvittää pääsääntöisesti pelastuslaitoksen omilla voimavaroilla. Säännönmukaiseen toimintaan kuuluu pelastuslaitosten pelastuslain 45 §:n nojalla keskenään sopima yhteistoiminta ja pelastuslain 46 §:n nojalla tapahtuva muiden viranomaisten osallistuminen pelastustoimintaan. Voimassa oleva lainsäädäntö ja sen perusteella tehdyt sopimukset mahdollistavat tarvittavan avunsaannin pelastustoimintaa varten muilta pelastuslaitoksilta.

Aluehallintovirastojen vuonna 2016 julkaiseman raportin *Pelastuslaitosten suuronnettomuusvalmiudet Suomessa* mukaan pelastuslaitokset olivat laatineet yhteistoimintasopimuksia pääsääntöisesti naapuripelastuslaitosten kanssa ja niissä oli käsitelty lähinnä pelastustoimintaa päivittäisissä onnettomuuksissa pelastuslaitosten raja-alueilla sekä sovittu resurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä pelastuslaitosten välillä. Esimerkiksi kesän 2021 Kalajoen metsäpalossa pelastuslaitosten avunanto ei pääsääntöisesti kuitenkaan perustunut etukäteen laadittuihin avunanto- ja vastaanottosuunnitelmiin. Henkilöstö- ja kalustoavun lisäksi pelastuslaitos voi tarvita tukea myös pelastustoiminnan johtamiseen erityisesti pitkäkestoisissa tilanteissa. Tämän vuoksi johtamiseen liittyvät järjestelyiden, suunnitelmien ja järjestelmien tulisi olla valtakunnallisesti mahdollisimman yhdenmukaisia.

Voimassa oleva pelastuslaki ei sisällä säännöksiä useamman pelastuslaitoksen alueelle tapahtuneiden onnettomuuksien pelastustoiminnan johtamiseksi silloin, kun johtaminen olisi perusteltua keskittää yhteistyöalueella. Pelastuslain 34 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty. Johtovastuu näissä tilanteissa olisi kuitenkin jo suunnittelun ja varautumisen näkökulmasta perusteltua määrittää etukäteen. Myös valtakunnallinen johtaminen edellyttää alueellisen johtamisen järjestämistä. Vastaavasti kuin alueellisessa johtamisessa, valtakunnallisen johtamisen suunnittelu ja varautuminen edellyttävät etukäteen määritellyjä vastuita.

## *Luonnos*

### 2.3.2 Tilannekuvan ylläpitäminen ja jakaminen

Voimassa olevan pelastuslain 32 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan pelastustoimintaan kuuluu pelastustoimintaan liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslain 32 §:n 2 momentin mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastuslain 35 §:n 1 momentin mukaan, jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta.

Pelastuslain 34 §:n 3 momentin mukaan sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä. Tähän johtamistehtävään liittyen pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 2 kohdan mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on avustaa sisäministeriötä pelastustoiminnan johtamisessa tarvittavan tiedon hankinnassa ja tilannekuvan ylläpitämisessä.

Voimassa olevat säännökset velvoittavat ja oikeuttavat pelastustoiminnan johtamisesta vastaavia pelastusviranomaisia ylläpitämään pelastustoiminnan johtamisessa tarvittavaa tilannekuvaa. Vastuu tilannekuvasta kuuluu pelastuslain 32 §:n 1 ja 2 momentin mukaan lähtökohtaisesti pelastuslaitokselle silloin kun pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa. Pelastuslain 32 §:n 1 momentin ja 34 §:n 3 momentin sekä pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 2 kohdan mukaan sisäministeriö vastaa tilannekuvasta siltä osin, kun sisäministeriön pelastusviranomainen käyttää sille kuuluvia oikeuksia pelastustoiminnan johtamisessa. Aluehallintoviraston tehtävänä on avustaa sisäministeriötä pelastustoiminnan johtamisessa tarvittavan tiedon hankinnassa ja tilannekuvan ylläpitämisessä. Tilannekuvan ylläpitämisestä moniviranomaistilanteissa on säädetty pelastuslain 35 §:n 1 momentissa.

Voimassa oleva lainsäädäntö tunnistaa veloitteen tilannekuvan muodostamiselle hyvinvointialueella ja valtakunnallisella tasolla. Sen sijaan laissa ei ole selkeästi säädetty veloitteesta tilannekuvan muodostamiselle silloin, kun on kyse alueellisesti johdettavasta pelastustoiminnasta.

Lisäksi puutteena voidaan pitää sitä, että jatkuvan ja ennakoivan pelastustoiminnan suorituskykyä kuvaavan tilannekuvan ylläpitämistä ei ole järjestetty. Nykyinen velvoittavuus käsittää vain reagoivan tilannekuvan ylläpitämisen silloin, kun onnettomuus on konkreettisesti uhkaamassa tai jo tapahtunut.

Pelastustoimella olisi perusteltua olla paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti jatkuvasti ylläpidettävä tilannetietoisuus ja tilannekuva muun muassa uhkaavista tai tapahtuneista onnettomuuksista sekä sellaista häiriötilanteista, muista tapahtumista ja niiden uhkista, joilla voi olla vaikutusta pelastustoiminnan tehtäviin tai valmiuteen. Lisäksi tarvitaan tilannekuva pelastustoiminnan palvelujärjestelmän valmiudesta, joka sisältää tiedot muun muassa pelastustoiminnan palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressusseista sekä tukipalveluiden toiminnasta.

## *Luonnos*

Tilannekuvan molemmin suuntaisesta aktiivisesta välittämisestä ja tiedonsaannista eri johtamistasojen välillä on tarpeen säätää nykyistä kattavammin.

### 2.3.3 Pelastustoiminnan johtaminen ja johtoryhmä

Voimassa oleva pelastuslain 35 §:n mukaan, jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Eri toimialojen yksiköt toimivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa. Tilanteen yleisjohtaja voi muodostaa avukseen viranomaisten, laitosten ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten yksiköiden edustajista koostuvan johtoryhmän ja kutsua asiantuntijoita avukseen. Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Ympäristönsuojelun asiantuntijan kuuleminen tarvittaessa olisi perusteltua myös pienemmissä vahingoissa, joissa ei välttämättä tarvetta johtoryhmän perustamiselle.

### 2.3.4 Pelastustoiminnan kustannukset

Pelastuslain 95 §:n mukaan pelastustoimen kustannuksista vastaa, jollei tässä laissa toisin säädetä, se, jonka velvollisuutena toimenpiteen tai tehtävän suorittaminen taikka siitä huolehtiminen on.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 4 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan siten kuin tässä ja muussa laissa säädetään.

Pelastuslain 98 §:n 1 momentin mukaan pelastuslaitoksen toiselle pelastuslaitokselle antamasta kalusto- ja miehistöavusta sekä muusta avusta on apua saanut laitos velvollinen suorittamaan täyden korvauksen, jollei toisin sovita.

Pelastuslain 99 §:n mukaan, jos metsä- tai maastopalo on ulottunut useammalle pelastustoimen alueelle, sammutuskustannukset maksaa se pelastuslaitos, jonka toimialueella palo on saanut alkunsa, jollei toisin sovita. Muiden pelastuslaitosten on korvattava näistä kustannuksista osuutensa palaneen pinta-alan tai muun kohtuullisen perusteen mukaan.

Hyvinvointialueen rahoituslain (617/2021) 5 §:n mukaan valtion rahoituksen perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia, rahoituskustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia.

Hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla olevan pelastustoiminnan kustannukset katetaan hyvinvointialueille valtion rahoituksella. Hyvinvointialueen pelastusviranomaisten päätöksellä syntyviä kustannuksia ei ole perusteltua rahoittaa erikseen erillisellä valtionrahoituksella. Sääntelyä ei ole tarpeen tältä osin muuttaa.

Pelastuslain 95 §:n perusteluiden mukaan pelastustoimen tehtävistä huolehtivat ja niihin osallistuvat useiden toimialojen viranomaiset ja muut pelastuslaissa määritellyt tahot. Pelastuslain yksittäisissä säännöksissä määritellyt vastuutahot vastaisivat edelleenkin niiden vastuulle säädettyjen tehtävien aiheuttamista kustannuksista.

## *Luonnos*

### 2.3.5 Pelastustoiminnan alkaminen ja päättyminen

Voimassa olevan pelastuslain 2 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastuslain 34 §:n 4 momentin mukaan, jos eri viranomaisille ja tahoille kuuluvien vastuiden ja toimivaltuuksien selkiyttämiseksi on tarpeen, pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä pelastustoiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta nimenomainen päätös.

Pelastuslain 32 §:n 2 momentin mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastuslain 36 §:n mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi.

Voimassa olevan pelastuslain mukaan pelastustoiminnassa tarvittavia toimivaltuuksia voidaan käyttää paitsi onnettomuuden tapahduttua, myös jo onnettomuuden uhatessa. Pelastustoiminnan johtamisessa toimivaltuuksia saattaa joissain tapauksissa olla tarpeen käyttää jo hyvinkin aikaisessa vaiheessa ennen varsinaisen onnettomuuden tosiasiallista tapahtumista. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi tykkylumen kertyminen puiden oksistoon ja tarve väestönsuojien käyttöön ottamiseen jo ennen poikkeusolojen toteamista.

Pelastustoiminnan johtamisessa ja siihen liittyvässä toimivallassa on kyse merkittävän julkisen vallan käyttämisestä. Suomen perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Pelastustoiminnassa tarvittavien toimivaltuuksien käyttöön oton edellytyksiä onnettomuuden vasta uhatessa on tarpeen täsmentää.

Myös pelastustoiminnan johtajan päätöksellä pelastustoiminnan lopettamisesta saattaa olla merkittäviä vaikutuksia erityisesti yksityisten ja viranomaisten tehtäviin ja vastuisiin. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kuntien vastuu öljyvahinkojen jälkitorjunnasta, ja kohteen omistajan vastuu jälkiraivauksesta ja -vartioinnista. Pelastustoiminnan lopettaminen perustuu voimassa olevan pelastuslain mukaan pelastustoiminnan johtajan arvioon ja tarvittaessa asiantuntijan kuulemisen jälkeen tekemään päätökseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että perusteet päätökselle vaihtelevat riippuen pelastustoiminnan johtajan omasta harkinnasta. Päätöksen merkittävyyden takia sen perusteiden tulee olla yhdenmukaisia ja sen kohteena olevia tahoja tulee kohdella yhdenmukaisesti.

### **2.4 Pelastusopistosta annetun lain muuttaminen**

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2005/36/EY ammattipätevyyden tunnustamisesta vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion, joka vaatii säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi alueellaan määrättyä ammattipätevyyttä, on tunnustettava kyseisen ammatin harjoittamiseen ja sen harjoittamiseen ammattipätevyys, joka on hankittu yhdessä tai useammassa muussa jäsenvaltiossa ja joka antaa kyseisen pätevyyden haltijalle oikeuden harjoittaa siellä samaa ammattia.

## *Luonnos*

Direktiivin säännökset on pantu täytäntöön muun muassa ammattipätevyyden tunnustamisesta annetulla lailla. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan Opetushallitus päättää muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn ammattiin, jollei muualla toisin säädetä. Oikeudesta harjoittaa ammattia toisessa maassa hankitun ammattipätevyyden perusteella päättää sama taho, joka myöntää oikeuden kyseisen ammatin harjoittamiseen Suomessa suoritettun tutkinnon tai koulutuksen perusteella.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 §:n säännös Opetushallituksen toimivaltaasta tulee sovellettavaksi silloin, kun muualla lainsäädännössä ei ole toisin säädetty. Lain esitöiden mukaan lähtökohtana tulisi olla se, että ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavaksi viranomaiseksi säädettäisiin tiettyä ammattia koskevassa erityislainsäädännössä se ammatin sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomainen, jolla on riittävä asiantuntemus ammattitoiminnan sisällöstä.

Pelastuslain 57 §:n mukaan pelastustoimintaan osallistuvan pelastuslaitoksen päätoimisen miehistön, alipäällystön ja päällystön viran tai tehtävän kelpoisuusvaatimuksena on virkaa tai tehtävää vastaava pelastusalan tutkinto. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista. Pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (407/2011) mukaan pelastuslaitoksen päätoimiselta pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöltä vaaditaan, että 1) miehistöön kuuluva on suorittanut pelastuslain 55 §:ssä tarkoitettua oppilaitoksessa miehistötutkinnon pelastajalinjalla tai tehtävää vastaavan miehistön kelpoisuuden tuottaneen aikaisemman tutkinnon pelastusalan oppilaitoksessa; 2) alipäällystöön kuuluva on suorittanut pelastuslain 55 §:ssä tarkoitettua oppilaitoksessa alipäällystötutkinnon tai 3 kohdassa tarkoitettua päällystön kelpoisuuden tuottaneen tutkinnon taikka alipäällystön kelpoisuuden tuottaneen aikaisemman tutkinnon pelastusalan oppilaitoksessa; ja 3) päällystöön kuuluva on suorittanut pelastusalan ammattikorkeakoulututkinnon tai päällystön kelpoisuuden tuottaneen aikaisemman tutkinnon pelastusalan oppilaitoksessa.

Pelastuslain 63 §:ssä säädetään nuohoojan kelpoisuudesta. Säännöksen mukaan nuohoojalla tulee olla nuohoojan ammattitutkinto tai talotekniikan ammattitutkinto, jossa on suoritettu nuohouksen osaamisala.

Hätäkeskustoiminnasta annetun lain 8 §:n mukaan päivystystehtävää hoitavan henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Hätäkeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (877/2010) 5 §:n mukaan päivystystehtävää hoitavalta henkilöstöltä vaaditaan hätäkeskuspäivystäjän tutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto taikka poliisin perustutkinto tai vastaava aikaisempi tutkinto.

Pelastuslaitoksen päätoimiselle pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöllä, nuohoojalla sekä Hätäkeskuslaitoksessa päivystystehtävää hoitavalla henkilöllä on säädetty kelpoisuusvaatimuksia, sillä kyseisissä ammateissa suoritetaan tehtäviä, joiden tarkoituksena on suojata perustulaislaissa turvattua henkeä ja terveyttä sekä omaisuutta ja ympäristöä. Näissä ammateissa on korostettu osaamisvaatimus.

Pelastusalan ja hätäkeskuspäivystäjän koulutukset kuuluvat kokonaisuudessaan sisäministeriön hallinnonalaan. Pelastuslain 55 §:n mukaan valtio huolehtii pelastustoimen ammatillisesta koulutuksesta ja muusta pelastustoimeen liittyvästä koulutuksesta siten kuin Pelastusopistosta annetussa laissa säädetään. Pelastusopisto toimii sisäministeriön alaisuudessa.



## *Luonnos*

Pelastusopistosta annetun lain 2 §:n mukaan Pelastusopiston tehtävänä on antaa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatillista peruskoulutusta sekä pelastustoimen päällystön ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Pelastusopisto myöntää oikeuden pelastusalan miehistön ja alipäällystön ammatin harjoittamiseen Suomessa suoritettuna tutkinnon tai koulutuksen perusteella. Pelastustoimen ammatilliseen tutkintoon johtavia koulutusohjelmia ovat pelastajan koulutusohjelma, jossa suoritetaan pelastajatutkinto, ja pelastustoimen alipäällystön koulutusohjelma, jossa suoritetaan alipäällystötutkinto. Pelastusalan päällystää koskevan ammattikorkeakoulututkinnon tutkinnonanto-oikeus on Poliisiammattikorkeakoululla. Pelastusopisto valmistelee yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden valintaperusteet sekä opetussuunnitelman, ja Pelastusopisto järjestää opetussuunnitelman mukaista opetusta Pelastusopiston ja Poliisiammattikorkeakoulun keskenään sopimalla tavalla.

Nuohoojan kelpoisuusvaatimuksesta säädetään pelastuslaissa, joka kuuluu sisäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Nuohoojan pätevyysvaatimuksena on nuohoojan ammattitutkinto tai talotekniikan ammattitutkinnon suorittaminen nuohouksen osaamisalalta. Nuohoojan ammattitutkintoa ei ole voinut suorittaa enää 31.12.2021 jälkeen, mutta sen suorittaneet ovat yhä kelpoisia toimimaan nuohoojina. Vuodesta 2022 lähtien uudet nuohoojat suorittavat talotekniikan ammattitutkinnon. Opetushallitus vahvistaa talotekniikan ammattitutkintoa koskevat tutkinto-vaatimukset.

Ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavasta viranomaisesta ei pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan sekä nuohoojan tehtävien osalta ole säädetty erityislainsäädännössä. Tämän vuoksi näitä tehtäviä koskevat ammattipätevyyden tunnustamishakemukset käsittelee Opetushallitus ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 §:n nojalla.

Opetushallituksella ei kuitenkaan ole samanlaista kansallisen pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutusjärjestelmää ja ammattitoimintaa koskevaa osaamista ja asiantuntemusta, jota sisäministeriön hallinnonalan viranomaisilta löytyy. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että muussa EU tai ETA -maassa suoritettuna pelastusalan, nuohoojan ja hätäkeskuspäivystäjän tehtäviä koskevat ammattipätevyyden tunnustamishakemukset käsiteltäisiin sisäministeriön hallinnonalan viranomaisessa.

Opetushallitukselle tehtyjen hakemusten määrä on käytännössä ollut pieni. Hakemuksia on tullut vuosittain 1-3. Hakemukset ovat koskeneet pelastustoimen tutkintoja ja suurimmassa osassa niistä on ollut kyse Ruotsissa suoritettuna tutkinnosta. Hätäkeskuspäivystäjän tai nuohoojan tehtäviä koskevia hakemuksia ei ole tullut.

### **3 Tavoitteet**

#### *Pelastuslaki*

Tämän lakiesityksen tavoitteena on pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti uudistaa pelastuslakia ottaen huomioon pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen jaostojen arviomuistiot sekä niistä saadut lausunnot. Tällä hallituskaudella on tarkoitus toteuttaa kiireelliset ja välttämättömät muutokset pelastuslakiin. Pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeessa ja niistä saaduissa lausunnoissa esille tuodut perusteellisempaa lainvalmistelua ja säädösmuutosten vaikutusarviointia edellyttävät muutokset pelastuslakiin suunnitellaan toteutettavaksi seuraavalla hallituskaudella.

## *Luonnos*

Esityksen tavoitteena on parantaa eri ministeriöiden ja muiden toimialojen toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä ja yhteensovittamista pelastustoimessa, tehostaa pelastustoiminnan alueellista ja valtakunnallista johtamista sekä tilannekuvan ylläpitoa ja jakelua sekä parantaa pelastustoimintaan varautumista ja sen suunnittelua erityisesti yhteistyöalueella.

Onnettomuuksien ehkäisyä koskevien muutosehdotusten tavoitteena on selkeyttää sääntelyä ja viranomaiskäytäntöjä sekä näin edistää ja ylläpitää rakennusten paloturvallisuutta.

Asuntojen palovaroittimia koskevien muutosten tavoitteena on velvoitteiden nykyistä parempi toteutuminen ja sääntelyn selkeys.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävää koskevien muutosten tavoitteena on tehostaa viranomaiskäytäntöjä sekä selventää pelastuslaissa säädetyn valvonnan suhdetta rakentamisen lupakäsittelyyn ja valvontaan.

Pelastuslain mukaisten pelastusviranomaisten tiedonsaantioikeuksien sekä toimenpide-, valvonta- ja varautumisrekisteriä koskevien muutosten tavoitteena on varmistaa, että pelastusviranomaisilla on käytössään kaikki tarvittavat tiedot lakisääteisen pelastustoiminnan, valvontatehtävien, varautumisen ja onnettomuuksien ehkäisytyön hoitamiseksi.

### *Pelastusopistosta annettu laki*

Esityksen tavoitteena on järjestää ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa menettelyä säättämällä Pelastusopisto ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavaksi tahoksi pelastusalan miehistön, alipäällystön ja päällystön, hätäkeskuspäivystäjän sekä nuohoojan pätevyysvaatimusten osalta.

## **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

### **4.1 Keskeiset ehdotukset**

#### **4.1.1 Yleiset säännökset**

Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siviilivalmiusneuvottelukunnasta, jonka tarkoituksena on edistää eri ministeriöiden ja muiden toimialojen toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä pelastustoimessa.

Eräitä viranomaisten voimassa olevia tiedonsaantioikeuksia ja rekisterisäännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi ja täsmennettäväksi.

Pelastusviranomaisille lisättäisiin tiedonsaantioikeus hätäkeskuksiin liitettyjen paloilmoinlaitteistojen ja muiden vastaavien laitteistojen tietoihin pelastuslaissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi sekä pelastustoimintaa ja pelastustoiminnan suunnittelua ja kohdekohtaista vastemäärittelyä varten.

Esityksen mukaan toimenpiderekisteriin saisi tallentaa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain nojalla tehtävän valvonnan, ilmoitusten käsittelyyn tai asiakirjojen tallentamiseen liittyvät tiedot.

Nykyisin vapaaehtoinen varautumistehtävien rekisteri ehdotetaan säädettäväksi pakolliseksi. Pakollinen rekisterinpito mahdollistaisi nykyistä paremmin käytettävissä olevien voimavarojen

## *Luonnos*

arvioinnin ja hyödyntämisen sekä rekisteröidyille henkilöille selvittää heitä koskevat velvoitteet ja varaukset.

Valvontarekisteriin voitaisiin tallentaa jatkossa myös pelastuslaitoksille pelastuslain lisäksi muiden lakien mukaan toimitettavat ilmoitukset ja asiakirjat, joiden pohjalta tehdään muun muassa päätöksiä tai valvontaa. Myös edellä mainittujen asiakirjojen vastaanottamisesta, käsittelystä ja päätöksen teosta syntyvät tiedot ja viranomaisen asiakirjat voitaisiin tallentaa rekisteriin. Edelleen pelastuslaitos voisi tallentaa myös rakennuksissa olevien paloturvallisuuslaitteistojen tiedot.

Pelastuslain 104 §:ssä säädettyä oikaisuvaatimusmenettelyä ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös pelastuslain 58 §:ssä säädettyjä erivapauspäätöksiä. Tämä olisi erivapauden hakijan näkökulmasta kevyempi menettely ja sen käyttöönotto lisäisi todennäköisesti hakijan oikeusturvaa.

Varoituksia koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että termit metsäpalovaroitus ja ruohikkopalovaroitus yhdistetään maastopalovaroitukseksi. Ehdotetulla muutoksella ei kuitenkaan olisi vaikutusta varoituksesta johtuviin velvoitteisiin tai vastuisiin. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti.

Lisäksi eräisiin pykäläviittauksiin tehtäisiin muuttuneesta lainsäädännöstä johtuvia teknisiä muutoksia.

### 4.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely

Asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuutta ehdotetaan muutettavaksi niin, että vastuut kohdentuisivat asukkaan sijasta rakennuksen omistajalle.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävää koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän valvonnan yhteydessä havaittuihin puutteisiin reagoimisen osalta.

Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jossa säädettäisiin rakennushankkeen aikana tehtävien palotarkastusten edellytyksistä.

### 4.1.3 Pelastustoimintaa koskeva sääntely

Pelastustoiminnan tilannekuvatoimintaa ja sitä koskevien tiedonsaantioikeuksia ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että sääntely kattaisi nykyistä selkeämmin paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen tilannekuvan ylläpitämisen ja jakamisen sekä tilannekuvatoimintaan liittyvän yhteistoiminnan.

Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi pelastustoiminnan yhteistyöalueella tapahtuvaa pelastustoiminnan johtamista koskeva säännös. Sisäministeriön pelastusviranomaisen oikeuksia pelastustoiminnan johtamisessa ehdotetaan täydennettäväksi ja täsmennettäväksi.

Pelastustoiminnan johtoryhmää koskevaa sääntelyä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että ympäristönsuojelun asiantuntijaa olisi kuultava tai varattava tällaiselle tilaisuus tulla kuulluksi silloinkin, kun öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoiminnan johtoryhmää ei aseteta.

Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuuksia ehdotetaan selkeyttäväksi niin, että toimivaltuuksia voitaisiin siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä käyttää onnettomuuden ilmeisesti uhatessa.

## *Luonnos*

Pelastuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvasta pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamisen ja pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja yhteistoiminnan suunnittelusta.

Valtion osallistumista pelastustoimessa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen koskevaa sääntelyä ehdotetaan täydennettäväksi. Ehdotuksen mukaan valtion varoilla hankittua kansainväliseen pelastustoimeen soveltuvaa kalustoa voitaisiin luovuttaa hyvinvointialueiden haltuun ja käyttöön edellyttäen, että luovutettu kalusto sijoitetaan ja varastoidaan siten, että se on viivytyksettä käytettävissä pelastuslain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen ulkomaille. Hyvinvointialueiden pelastuslaitokset vastaisivat niiden hallussa ja käytössä olevien kansainvälisessä avunannossa hyödynnettävien varusteiden ja kaluston varastoinnista ja ylläpidosta siten, että nämä erityisvalmiudet, mukaan lukien henkilöstön osaaminen, ovat tarvittaessa sisäministeriön päätöksen mukaisesti käytettävissä kansainvälisiin tehtäviin Suomea sitovien sopimusten ja sitoumusten edellyttämällä tavalla.

Pelastustoimintaa varten saadun avun korvaamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi. Apua saanut pelastuslaitos olisi velvollinen suorittamaan täyden korvauksen myös avusta, joka perustuu yhteistyösuunnitelmaan tai pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen määräykseen. Avun antaminen perustuisi ensisijaisesti yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaan varautumiseen ja yhteistyösuunnitelmaan. Yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan avun antamisen kustannukset tulisivat otetuksi huomioon hyvinvointialuerahoituksessa.

### 4.1.4 Pelastusopistosta annettu laki

Pelastusopistosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan Pelastusopisto olisi toimivaltainen viranomaisen päättämään toisessa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia pelastustoimintaan osallistuvan pelastuslaitoksen päätoimisen miehistön, alipäällystön ja päällystön virassa tai tehtävässä, toimia nuohoojana sekä hoitaa Hätäkeskuslaitoksessa päivyystehtävää. Päätöstä tehdessään Pelastusopiston tulisi noudattaa ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain säännöksiä. Ehdotettu säännös olisi erityissäännös suhteessa ammattipätevyyden tunnustamisesta annettuun lakiin.

Pelastusopistolla olisi Opetushallitusta paremmat edellytykset toimia pelastusalan miehistön, alipäällystön ja päällystön sekä hätäkeskuspäivyystäjän tehtävien osalta ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena, sillä Pelastusopisto antaa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan ammatillista peruskoulutusta sekä pelastustoimen päällystön ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Opetushallitus, joka tällä hetkellä toimii näiden tehtävien osalta ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena, joutuu joka tapauksessa tukeutumaan Pelastusopiston antamaan lausuntoon ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa päätöstä tehdessään. Myös nuohoojana toimimista koskeva ammattipätevyyden tunnustaminen olisi perusteltua säätää Pelastusopiston tehtäväksi, sillä sisäministeriön hallinnonalan tehtäviä koskeva ammattipätevyyden tunnustaminen olisi tarkoituksenmukaista ja tehokkainta toteuttaa yhden viranomaisen toimesta.

Ammattipätevyksien tunnustamisessa sovellettaisiin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain säännöksiä. Laissa ammattipätevyksien tunnustamisesta on säännöksiä muun muassa korvaavista toimenpiteistä, joita ammattipätevyyden tunnustamispäätöksessä hakijalle voidaan asettaa, hakemuksen liitteistä, joita ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava viranomaisen voi hakijalta vaatia sekä määräajoista, joiden kuluessa hakemus on ratkaistava.

## **4.2 Pelastuslain muuttamisesta johtuvat pääasialliset vaikutukset**

### 4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Pelastuslakiin ehdotetuilla muutoksilla on sekä kertaluonteisia että pysyviä taloudellisia vaikutuksia.

#### 4.2.1.1 Vaikutukset kotitalouksien asemaan ja yrityksiin

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuun muuttaminen ehdotetulla tavalla merkitsisi uutta velvoitetta suurelle osalle asuinrakennusten omistajia, erityisesti vaikutukset kohdistuisivat asunto-osakeyhtiöihin ja muihin vastaaviin yhteisöihin. Rakennuksen omistajiin kohdistuvat vaikutukset riippuisivat siitä, onko asunnoissa ennestään paristopalovaroittimet vai sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet. Vaikutukset riippuvat lisäksi asuntojen määrästä ja koosta sekä rakennuksen omistajuudesta. Kustannusten osalta olisi kyse niiden kohdentumisesta uudella tavalla eli asukkaan sijasta rakennuksen omistajalle. Kustannuksia syntyy palovaroittimien hankinnasta ja asentamisesta, palovaroittimien pariston vaihdosta sekä vanhan tai rikkoutuneen palovaroittimen vaihdosta. Myös sähköverkkoon kytketyissä palovaroittimissa on paristo, joka on vaihdettava säännöllisesti.

Pelastuslain nykyisen sääntelyn mukaan palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitovastuu on säädetty asunnon haltijalle. Tilastokeskuksen rakennuksia ja asuntoja koskevan tilaston mukaan vuoden 2020 lopussa asuntoja oli yhteensä noin 3 124 000. Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuun siirtyminen asunnon haltijalta rakennuksen omistajalle kohdistuu pääasiassa asuinkerrostalojen ja rivitalojen omistajiin, joita oli yhteensä noin 150 000 (65 000 kerrostaloyhtiötä, 84 000 rivitaloyhtiötä). Asuntoja näissä oli yhteensä noin 1 888 000 (kerrostaloasuntoja 1 468 000, rivitaloasuntoja 420 000). Rakennuksissa, joissa on jo sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet, ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta nykytilanteeseen. Tällaisia asuinrakennuksia on noin 15 000 (7 200 kerrostaloa, 8 000 rivitaloa).

Omakotitaloissa asunnon haltija on useimmiten myös rakennuksen omistaja, jolloin hankinta- ja kunnossapitovastuun siirtyminen asunnon haltijalta rakennuksen omistajalle ei aiheuta toimintatapojen muutoksia tai taloudellisia vaikutuksia. Omakoti- ja paritaloissa asuntoja oli noin 1 179 000 ja muissa rakennuksissa 58 000 asuntoa.

Palovaroitinvaatimus koskee myös vapaa-ajan asuntoja. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2020 lopussa oli 508 000 kesämökkiä. Lukuun sisältyvät myös vuokrattavat lomamökit.

Nykyisten vaatimusten mukaan palovaroittimia on asunnossa oltava palon havaitsemisen ja asukkaiden varoittamisen kannalta riittävä määrä eli esimerkiksi eteisessä ja jokaisessa makuuhuoneessa. Asetuksen mukainen, asunnon kokoon perustuva vähimmäisvaatimus on yksi palovaroitin asunnon jokaista alkavaa 60 neliometriä kohden ja useampikerroksessa asunnossa vähintään yksi varoitin jokaisessa kerroksessa tai kerrostasossa. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 asunnon keskimääräinen huoneistoala oli 79,4 neliometriä. Erillisissä pientaloissa asunnot ovat selkeästi suurempia, keskimääräinen huoneistoala oli 112,8 neliometriä. Asuinkerrostaloissa keskimääräinen huoneistoala oli 55,5 neliometriä. Yksiöiden keskipinta-ala oli 34, kaksioiden 54 ja kolmioiden 79 neliometriä. Yleisin huoneistotyyppi oli kaksio. Kaikkiaan kaksioita oli 938 000 eli 30 prosenttia koko asuntokannasta. Yksiöitä oli 481 000 eli 15 prosenttia asuntokannasta. Karkeasti arvioiden palovaroittimia on asunnoissa yhteensä vähintään 4–6 miljoonaa.

## *Luonnos*

Ehdotetulla kunnossapitovastuun muutoksella on vaikutusta erityisesti vanhemmissa asuinrakennuksissa, joissa on paristopalovaroittimet. Uudisrakentamisessa ja rakennuksissa, joissa on jo sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet, muutoksella ei olisi vaikutusta nykytilanteeseen. Kerros- ja rivitaloasuntoja, joissa nykyisin on paristopalovaroittimet ja joiden kunnossapito on huoneiston haltijan vastuulla, on yhteensä noin 1,5 miljoonaa ja näissä on laskennallisesti yhteensä noin 2,25 miljoonaa palovaroitinta. Rakennuksen elinkaaren aikaisten palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitokustannusten kannalta lähtökohtaisesti edullisinta on asentaa palovaroittimeen 10 vuoden paristo. Koska myös palovaroitin on uusittava vähintään 10 vuoden välein, ei tällöin tule erillistä kustannusta vuosittaisesta pariston vaihdosta. Jos asennus- ja vaihtotyön kustannukseksi oletetaan 40 euroa palovaroitinta kohti, tekisi tämä yhteensä 90 miljoonaa euroa eli laskennallisesti kustannus olisi 9 miljoonaa euroa vuosittain. Kokonaiskustannus on kuitenkin tätä suurempi, koska palovaroittimet ja paristot eivät välttämättä kestä suunniteltua 10 vuotta ja niitä joudutaan uusimaan. Myöskään palovaroittimen hankintakustannus ei sisälly tähän lukuun, koska hankintakustannus syntyy riippumatta siitä, onko palovaroitin huoneiston haltijan vai rakennuksen omistajan vastuulla. Edullisimmat paristopalovaroittimet maksavat 5–10 euroa kappale.

Hankinta- ja kunnossapitovastuun muutoksille tarvitaan vähintään kahden vuoden siirtymäaika, jotta rakennusten omistajat voivat suunnitella, miten asian käytännössä järjestävät. Jos asunnoissa on paristopalovaroittimet, taloyhtiöllä ei yleensä ole tietoa millaiset varoittimet asunnoissa on, eikä myöskään sitä onko palovaroittimia riittävä määrä. Myös palovaroittimien uusiminen voi olla tarpeen. Kunnossapitovastuun hoitamisen kannalta käytännössä on helpompaa, jos asunnoissa on rakennuksen omistajan hankkimat ja asentamat palovaroittimet, koska silloin ne ovat samanlaiset ja saman ikäiset kaikissa asunnoissa.

### 4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen

#### *Vaikutukset valtion talouteen*

Ehdotettavalla lailla on pysyviä taloudellisia vaikutuksia valtion talouteen.

Perustettavaksi ehdotetun siviilivalmiusneuvottelukunnan työskentelyn koordinoimiseksi esitetään palkattavaksi päätoiminen pääsihteeri sisäministeriön pelastusosastolle. Pääsihteerin tehtävinä olisi vastata neuvottelukunnan työn suunnittelusta ja kokousten järjestelyihin liittyvistä toimenpiteistä. Pääsihteeri huolehtisi myös neuvottelukunnan työskentelyn toimivuutta edistävistä yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta neuvottelukunnan työhön osallistuvien organisaatioiden ja muiden toimialojen keskeisten viranomaisten kanssa. Pääsihteeri mahdollisesti vastaisi myös pelastustoimen järjestämislain 9 §:n mukaisen neuvottelukunnan pääsihteerin tehtävistä. Tämä edellyttää yhden henkilötyövuoden lisäystä sisäministeriölle.

Sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointia, huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä, yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoimessa ja sen kehittämisessä sekä huolehtii muista sisäministeriölle pelastuslaissa säädettyistä tehtävistä. Ehdotetut muutokset lisäisivät sisäministeriön tehtäviä ja vastuita pelastustoiminnan valtakunnallisessa johtamisessa ja siihen liittyvässä tilannekuvatoiminnassa.

Ehdotetun muutoksen johdosta sisäministeriön pelastusviranomainen voisi ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Sisäministeriön pelastusviranomainen vastaisi valtakunnallisen tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Muutoksen perusteella pelastus-

## Luonnos

toiminnan valtakunnallista johtamista ja yhteistoimintaa koskevat suunnitelmat tulisi laatia sisäministeriön johdolla ja yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa. Sisäministeriölle ehdotetut tehtävät edellyttävät uusia henkilöresursseja.

Pelastustoimintaa johdetaan, tilannekuvaa ylläpidetään ja niihin liittyvää suunnittelua tehdään kolmella tasolla. Sisäministeriön ohjaustehtävään kuuluu pelastuslaitosten ja pelastustoiminnan yhteistyöalueella tapahtuvan toiminnan ja suunnittelun ohjaaminen. Lisäksi sisäministeriön tehtävänä on yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoiminnassa. Sisäministeriö vastaa näistä tehtävistä valtakunnan tasolla. Pelastustoiminnan valtakunnallinen ja alueellinen johtaminen edellyttää toiminnan ja siihen liittyvän suunnittelun tehostamista ja yhdenmukaistamista kaikilla kolmella johtamistasolla. Sisäministeriöltä edellytetään jatkuvaa johtamisvalmiutta ja kykyä ylläpitää tilannekuvaa niin kansallisessa kuin kansainvälisen pelastustoiminnassa. Pelastustoiminnan johtamisen lisäksi sisäministeriön vastuulla on myös poikkeusolojen väestönsuojeluun varautumis- ja johtamistehtäviä. Johtamisen, suunnittelun ja yhteensovittamisen tehostaminen edellyttää sisäministeriölle uusia henkilöresursseja. Valtakunnallisen johtamisen ja tilannekuvan ylläpitämisen jatkuva 24/7 valmius valtakunnallisessa tilanne- ja johtokeskuksessa edellyttää arviolta kuuden henkilötyövuoden lisäystä sisäministeriölle. Muun päivystysluontoisen tehtävänsä ohella nämä henkilöt osallistuisivat pelastustoiminnan valtakunnallista johtamista ja yhteistoimintaa koskevien sisäministeriön vastuulla olevien suunnitelmien laatimiseen ja ylläpitämiseen.

Pelastuslaitosten suunnitteluun ja muuhun suunnitteluun kohdistuvan sisäministeriön ohjaustehtävän tehostaminen edellyttää edellä sanotun lisäksi arviolta kuuden henkilötyövuoden lisäystä sisäministeriölle. Tällä varmistettaisiin suunnittelutehtävän ja ohjaustehtävän lisäksi myös riittävä pelastustoiminnan johtamiseen perehtyneen ja koulutetun henkilöstön saatavuus silloin kun sisäministeriön on välttämätöntä ottaa tilanne johtaaksensa.

Alustavan arvion mukaan sisäministeriön lisääntyvistä tehtävistä ja vastuista aiheutuisi vuosina 2024-2026 lisäresurssitarpeita seuraavasti:

Resurssitarve (htv)	Arvio 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja yhteistoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	6	6	6
Valtakunnallisen tilannekuvatoiminnan toteuttaminen	6	6	6
Neuvottelukunnan perustaminen	1	1	1
<b>Yhteensä</b>	<b>13</b>	<b>13</b>	<b>13</b>

Ehdotuksen johdosta sisäministeriön toimintamenoihin (momentti 26.01.01) ja pelastustoimen toimintamenoihin (momentti 26.30.01) esitetään pysyvää lisäystä vuodesta 2024 alkaen. Määrärahatarpeita käsitellään vuosien 2023-2026 julkisen talouden suunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Alustavan arvion mukaan sisäministeriön vuosien 2024-2026 vuotuinen määrärahatarve olisi seuraava:

## Luonnos

Määrärahatarve (1000 €)	Momentti	Arvio 2024	Arvio 2025	Arvio 2026
Pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja yhteistoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen	26.01.01	480	480	480
Valtakunnallisen tilannekuvatoiminnan toteuttaminen	26.30.01	580	580	580
Neuvottelukunnan perustaminen	26.01.01	120	120	120
<b>Yhteensä</b>		<b>1 180</b>	<b>1 180</b>	<b>1 180</b>

### *Vaikutukset hyvinvointialueiden talouteen*

Hyvinvointialueet vastaavat vuoden 2023 alusta lähtien pelastustoimen järjestämisestä. Pelastustoimella tarkoitetaan tehtävää, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta. Esityksellä ei olisi vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen. Esityksellä ei säädettäisi hyvinvointialueille uusia tehtäviä, vaan sillä täsmennettäisiin voimassa olevan pelastuslain mukaisia pelastustoimeen kuuluvia tehtäviä ja vastuita sekä nykyisiä toimintatapoja.

Pelastustoimeen kuuluvien tehtävien rahoituksesta säädetään laissa hyvinvointialueen rahoituksesta. Valtion rahoituksen tarkoituksena on turvata hyvinvointialueille riittävät ja oikeasuhteiset taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisten tehtävien järjestämisestä. Lähtökohtana on, että valtion rahoitus olisi kattava hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien kaikkien tehtävien hoitamiseen.

Yksittäisellä hyvinvointialueella on oikeus saada laskennallisen rahoituksen lisäksi valtiolta lisärahoitusta se määrä, joka on tarpeen perustuslain 7, 15, ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoi-keuksiin kytkeytyvien pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi, jos rahoituksen taso muutoin vaarantaisi riittävien palvelujen turvaamisen. Lisäksi voidaan käyttää tapauskohtaisesti myös valtionavustusrahoitusta luonteeltaan poikkeuksellisiin ja tilapäisiin kustannuksiin esimerkiksi suuronnettomuuden kohdatessa yksittäisiä hyvinvointialueita.

Tilannekuvatoimintaan kuuluvien tehtävien kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi säädetään laissa pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialue, jonka järjestettäväksi tehtävä on osoitettu, vastaa hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisesti tehtävään kuuluvien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saata- vuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta, tuottamisen ohjauk- sesta ja valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Muilla hyvinvoin- tialueilla ei ole päätösvaltaa 1 momentissa tarkoitetuista palveluista, eivätkä ne saa järjestää, tuottaa tai hankkia muualta mainittuja palveluja. Kukin hyvinvointialue vastaa kuitenkin tehtä- viensä rahoituksesta ja ne ovat velvollisia korvaamaan kootusta tehtävästä ja siihen kuuluvista palveluista ja muista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.



## *Luonnos*

Hyvinvointialue osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon. Valmiuden ylläpidosta johtuvat kustannukset maksetaan valtion varoista.

### 4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

#### 4.2.2.1 Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin

Ehdotettu sisäministeriön ja sen keskeisten yhteistyötahojen edustajista koostuva hyvinvointialueiden ohjaamiseen tarkoitettua neuvottelukuntaa laajempi yhteistoimintaelin edistäisi eri ministeriöiden ja muiden toimialojen toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä pelastustoimessa.

Ehdotetuilla tiedonsaantioikeuksia ja rekistereitä koskevien säännösten täsmentämisellä ei olisi vaikutuksia viranomaisten keskinäisiin tehtäviin ja toimivaltasuhteisiin.

Muutoksenhakua koskevalla ehdotuksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Hallinto-oikeuksiin tehtävien valitusten määrä todennäköisesti vähenisi.

Ehdotetut pelastustoimen valtakunnallista ja alueellista johtamista ja pelastustoimintaan kuuluvan avun antamista koskevat säännökset selkeyttäisivät ja yhdenmukaistaisivat hyvinvointialueen viranomaisten keskinäisiä sekä valtion ja hyvinvointialueiden viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita sekä tehostaisivat viranomaisten yhteistoimintaa ja koordinaatiota pelastustoiminnassa. Valtion pelastusviranomaisten toimivalta suhteessa hyvinvointialueiden pelastusviranomaisiin lisääntyisi tilanteissa, jotka edellyttävät valtakunnallista päätöksentekoa. Yhdenmukaiset toimintamallit parantaisivat pelastustoimen palveluiden yhdenvertaista saatavuutta niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti.

Tilannekuvatoimintaan liittyvät veloitteet kuuluvat jo voimassa olevan lain mukaan pelastustoimintaan ja siten siitä vastuussa olevien viranomaisten velvollisuuksiin. Tilannekuvatoimintaan liittyvät esitykset eivät sellaisenaan muuttaisi viranomaisten keskinäisiä suhteita, mutta ne selkeyttäisivät erityisesti alueellisen tilannekuvan muodostamista ja jakamista sekä yhdenmukaistaisivat viranomaisten toimintaa.

Ehdotetut muutokset täsmentäisivät valtion ja hyvinvointialueiden keskinäisiä kustannusvastuita.

#### 4.2.2.2 Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin

Muutoksenhakua koskevalla ehdotuksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia viranomaisten työmäärään tai kustannuksiin. Hallinto-oikeuksiin tehtävien valitusten määrä todennäköisesti vähenisi.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävän sääntelyyn ehdotetut muutokset eivät muuttaisi pelastusviranomaisen tehtäviä tai toimivaltuuksia, vaan tarkoituksena on vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä. Pelastuslaitokset tekevät vuosittain yhteensä 55 000–60 000 palotarkastusta. Nykyisin palotarkastuspöytäkirjoista arviolta 80–90 % sisältää velvoittavia korjausmääräyksiä.

Ehdotettu uusi säännös pelastusviranomaisen tarkastuksista rakennushankkeen aikana ei muuttaisi pelastusviranomaisen tehtäviä tai toimivaltuuksia, vaan säännöksen tarkoituksena on selkeyttää toimintatapoja. Asiallisesti olisi kyse vakiintuneen käytännön viemisestä sääntelyyn. Tarkastuksen tekemisestä voitaisiin päättää nykyiseen tapaan joustavasti rakentamisen lupakä-

## *Luonnos*

sittelyssä ja tarkastuksia tehtäisiin pääsääntöisesti asuinkerrostaloihin, erilaisiin hoito- ja majoitustiloihin, kokoontumis- ja liiketiloihin ja suuriin tuotanto- ja varastotiloihin. Tarkastuksia tehtäisiin myös rakennuskohteisiin, joissa pelastustoiminnan edellytysten valvonta on erityisen tärkeää. Näitä ovat esimerkiksi korkeat rakennukset, maanalainen rakentaminen ja pelastuslain 48 §:n mukaiset erityistä vaaraa aiheuttavat kohteet.

Pelastuslaitokset tekivät vuonna 2020 yhteensä 3800 rakennusten käyttöönottoon liittyvää erityistä palotarkastusta. Tarkastusten määrän arvioidaan pysyvän ennallaan lähivuosina.

Pelastuslaitosten on arvioitu käyttävän rakentamisen ohjaukseen liittyvään toimintaan yhteensä noin 60 henkilötyövuotta, mistä 65 % kohdistuu suunnitteluvaiheeseen. Tarkastusten lisäksi tämä tarkoittaa suunnittelijoiden ja rakentajien neuvontaa sekä lausuntoja, kokouksia ja muuta yhteydenpitoa kuntien rakennusvalvonnan kanssa.

Pelastuslaitosten tekemät palotarkastukset ovat maksullisia pelastuslain 96 §:n mukaisesti. Maksujen suuruus on päätetty alueen pelastustoimen hyväksymässä taksassa. Esimerkiksi Uudenmaan pelastuslaitosten taksapäätösten mukaan rakennushankkeen aikana tehtävistä tarkastuksista perittävä maksu koostuu perusmaksusta ja tuntihintapohjaisesta lisämaksusta. Vuonna 2021 perusmaksu on 102 euroa ja sisältää kahden tunnin kohdekäynnin, minkä ylittävältä ajalta lisämaksu on 51 euroa tunti.

Pelastuslain mukaan maksut voivat olla suuruudeltaan enintään suoritteiden tuottamisesta pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten mukaiset, mutta maksuilta ei ole edellytetty omakustannusvastaavuutta. Pelastuslaitosten tarkastuksista perimät maksut perustuvat yleensä vain tarkastuskäyntiin käytettyyn työaikaan, ja maksut ovatkin alhaisempia kuin vastaavat muiden viranomaisten valvonta- ja tarkastusmaksut. On todennäköistä, että jatkossa myös pelastuslaitosten maksuissa pyritään parempaan kustannusvastaavuuteen, jolloin tarkastuksista perittävät maksut nousisivat nykyisestä.

Pelastustoimintaa ja sen johtamista sekä tilannekuvatoimintaa koskevilla ehdotuksilla ei olisi vaikutuksia viranomaisten voimassa olevan pelastuslain mukaisiin tehtäviin. Muutokset täsmentäisivät voimassa olevan lain mukaisia viranomaisten välistä työnjakoa ja kustannusvastuita koskevia velvoitteita. Muutoksilla ei siirrettäisi tehtäviä viranomaisilta kansalaisille tai yksityiselle sektorille tai päinvastoin eikä ehdotuksilla olisi vaikutuksia kansalaisten asiointiin viranomaisten kanssa.

### 4.2.2.3 Vaikutukset henkilöstöön ja organisaatioon

Ehdotettu sisäministeriön ja sen keskeisten yhteistyötahojen edustajista koostuvan yhteistoimintaelimen perustaminen ja toiminta lisäisi sisäministeriölle hallinnollisia menettelyjä ja kustannuksia. Neuvottelukunnan kokousten valmistelu, toimeenpano ja sihteerityö edellyttävät lisäresursointia sisäministeriölle.

Varautumistehtävien rekisteriin ehdotetut muutokset lisäisivät hallinnollisia tehtäviä jonkin verran niiden hyvinvointialueiden osalta, jotka eivät tällä hetkellä kyseistä rekisteriä pidä yllä. Muut rekistereihin ja tiedonsaantiin ehdotetut lisäykset täydentäisivät ja täsmentäisivät nykyistä sääntelyä eikä niillä olisi merkittävää vaikutusta kustannuksiin tai työmäärään.

Muutoksenhakua koskevalla ehdotuksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia viranomaisten työmäärään tai kustannuksiin. Hallinto-oikeuksiin tehtävien valitusten määrä todennäköisesti vähenisi.

## *Luonnos*

Pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja yhteistoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen lisääisivät sisäministeriön kustannuksia ja edellyttäisivät noin 22 henkilötyövuoden lisäresursointia sisäministeriölle.

Pelastustoiminnan valtakunnallinen tilannekuvatoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen lisääisivät sisäministeriön kustannuksia ja edellyttäisivät noin 6 henkilötyövuoden lisäresursointia sisäministeriölle. Lisäksi valtakunnallisen tilannekuvatoiminnan toteuttaminen edellyttäisi toimintalaan-, kalusteisiin- tai laitteisiin liittyviä hankintoja.

Pelastustoiminnan yhteistyöalueen puiteissa tapahtuvasta pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamisen ja yhteistoiminnan suunnittelusta on säädetty jo voimassa olevassa pelastuslaissa ja sen nojalla annetussa sisäministeriön asetuksessa. Ehdotetut muutokset täsmentäisivät olemassa olevia velvoitteita ja osittain siirtäisivät sääntelyä asetuksesta lain tasolle eikä niillä näin ollen olisi uusia henkilöstövaikutuksia.

Tilannekuvatoiminta kuuluu jo voimassa olevan lain nojalla hyvinvointialueen tehtäviin, eikä ehdotetuilla täsmennyksillä olisi uusia henkilöstövaikutuksia. Alueellinen tilannekuvatoiminta toteutettaisiin hyvinvointialueiden olemassa olevien resurssien yhteiskäytöllä, eikä sillä näin ollen olisi merkittäviä uusia henkilöstövaikutuksia.

### 4.2.2.4 Vaikutukset hallinnollisiin menettelyihin ja kustannuksiin.

Varautumistehtävien rekisteriin ehdotetut muutokset lisääisivät hallinnollisia tehtäviä jonkin verran niiden hyvinvointialueiden osalta, jotka eivät tällä hetkellä kyseistä rekisteriä pidä yllä. Muut rekistereihin ja tiedonsaantiin ehdotetut lisäykset täydentäisivät ja täsmentäisivät nykyistä sääntelyä eikä niillä olisi merkittävää vaikutusta kustannuksiin tai työmäärään.

Muutoksenhakua koskevalla ehdotuksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia viranomaisten työmäärään tai kustannuksiin. Hallinto-oikeuksiin tehtävien valitusten määrä todennäköisesti vähenisi.

Tilannekuvatoimintaan liittyvät tilannekuvan ylläpitoon ja välittämiseen kuuluvat velvoitteet kuuluvat jo voimassa olevan lain mukaan pelastustoimintaan ja siten siitä vastuussa olevien viranomaisten velvollisuuksiin. Tilannekuvatoimintaan liittyvät esitykset eivät siten sellaisenaan lisääisi viranomaisten tiedonanto-, selvitys- ja raportointivelvollisuuksia.

### 4.2.3 Ympäristövaikutukset

Ruohikko- ja metsäpalovaroituksen yhdistäminen maastopalovaroitukseksi helpottaisi viestintää ja asian ymmärtämistä yleisesti. Varoituksen oikeusvaikutukset olisivat riittävän yksiselitteisesti määriteltyjä. Tämä todennäköisesti tehostaisi maastopalojen ennaltaehkäisyä ja niiden torjuntaa.

Pelastustoimintaa koskevilla ehdotuksilla parannettaisiin pelastustoimen järjestelmän toimivuutta ja tehokkuutta sekä yhdenmukaisuutta. Tällä olisi myönteisiä vaikutuksia pelastustoimen mahdollisuuksiin vaikuttaa ympäristöriskien hallintaan. Tämä korostuisi erityisesti tulvien ja myrskytuhojen hallinnassa.

Ympäristönsuojelun asiantuntijan kuulemisella kattavasti öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoiminnassa parannettaisiin ympäristönsuojelun näkökulman huomioon ottamista.

## *Luonnos*

Valtion lisääntyvä koordinaatio lisäisi myös ympäristöonnettomuuksien torjunnan yhdenmukaisuutta.

### 4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettua oikaisuvaatimussääntelyä on pidettävä erivapauden hakijan näkökulmasta kevyempänä menettelynä ja sen käyttöönotto lisäisi todennäköisesti hakijoiden oikeusturvaa.

Ruohikko- ja metsäpalovaroituksen yhdistäminen maastopalovaroitukseksi helpottaisi viestintää ja asian ymmärtämistä yleisesti. Varoituksen oikeusvaikutukset olisivat riittävän yksiselitteisesti määriteltäviä.

Pelastustoimen onnettomuustilastojen mukaan lähes joka toisessa asuinrakennuksen tulipalossa havaittiin, että asunnossa ei ollut toimivaa palovaroitinta. Luku on viime vuodet pysynyt suunnilleen samalla tasolla. Muiden selvitysten perusteella voidaan arvioida, että kokonaan palovaroitin puuttuu noin 20 prosentista asuntopaikoista.

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuuseen ehdotettujen säädösmuutosten tavoitteena on parantaa asiantilaa niin, että jatkossa lähtökohtaisesti kaikissa asunnoissa olisi toimivat palovaroittimet. Muutosten vaikutukset kohdistuvat erityisesti kerros- ja rivitaloihin, joissa palovaroittimen puuttuminen tai toimimattomuus vaikuttaa myös naapuriasuntojen paloturvallisuuteen. Taloyhtiöissä kaikki asukkaat eivät myöskään välttämättä itse kykene vaihtamaan palovaroitinta tai sen paristoa, jolloin vastuun siirtämisen asukkaalta taloyhtiölle voidaan olettaa parantavan tilannetta huomattavasti.

Muutosten toimeenpanossa viestinnän merkitys on suuri. Rakennusten omistajat tarvitsevat tietoa vaatimuksista sekä hyvistä käytännöistä. Taloyhtiöille on jo tuotettu jonkin verran tietoa ja tukimateriaalia. Esimerkiksi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön verkkosivuilla on Paloturvallinen taloyhtiö -osio, jossa on laskuri, jonka avulla voi selvittää taloyhtiön asuntoihin tarvittavien palovaroittimien määrän.

Kun palovaroittimet säädettiin pakollisiksi vuonna 1999 voimaan tulleella pelastustoimilalla, tulipaloissa kuoli vuosittain keskimäärin 100 ihmistä. Palovaroittimien yleistymisen arvioitiin vaikuttavan niin, että palokuolemia tapahtuisi vuosittain 5–10 vähemmän. Tämä vähennys on oletettavasti myös toteutunut. Palokuolemia on nykyisin huomattavasti vähemmän, asuntopaikoissa vuosien 2016–2020 keskiarvo on 52 palokuolemaa vuodessa, joten ehdotetuilla säädösmuutoksilla on pieni vaikutus palokuolemien vähenemiseen nykytasosta. Palovaroittimet eivät estä tulipaloja, mutta niiden avulla voidaan ehkäistä merkittävästi henkilövahinkoja ja pienentää omaisuusvahinkoja, koska palon aikaisemman havaitsemisen ansiosta saadaan aikaa pelastautumiselle ja alkusammutukselle. Asuinrakennuksissa syttyy vuosittain 3000 tulipaloa, johon pelastuslaitos hälytetään.

Ehdotuksilla pyritään vaikuttamaan pelastustoiminnan palveluiden yhdenmukaisuuteen ja niillä olisi siten myönteinen vaikutus yhdenvertaisten palveluiden saatavuuteen.

## **4.3 Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta johtuvat pääasialliset vaikutukset**

### 4.3.1 Taloudelliset vaikutukset

Pelastusopistosta annettuun laki ehdotetuilla muutoksilla ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

## Luonnos

Pelastusopistosta annettuun lakiin ehdotetulla muutoksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia yksityishenkilöiden asemaan. Jatkossa hakemus ammattipätevyyden tunnustamisesta olisi tehtävä Opetushallituksen sijasta Pelastusopistolle. Mikäli henkilö tekisi hakemuksen virheellisesti Opetushallitukselle, tulisi Opetushallituksen siirtää asia hallintolain (434/2003) 21 §:n mukaisesti Pelastusopiston käsiteltäväksi. Hakemusten käsittelyssä noudatettaisiin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain säännöksiä mukaan lukien hakemuksen ratkaisemista koskevat määräaika säännökset.

### 4.3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Opetushallituksen tehtävät vähenisivät tehtävien siirron myötä samalla, kun Pelastusopiston tehtävät lisääntyisivät. Tällä hetkellä Opetushallitus joutuu joka tapauksessa pyytämään Pelastusopistolta lausuntoa pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan tehtävien osalta ennen ammattipätevyyden tunnustamista koskevan päätöksen tekemistä. Tässä mielessä ehdotuksen voidaan arvioida kokonaisuutena vähentävän viranomaisten työtä. Pelastusopistolla on Opetushallitusta syvempi pelastusalaa koskeva asiantuntemus ja osaaminen, mikä on omiaan nopeuttamaan yksittäisen asian käsittelyä. Pelastusopistolla ei kuitenkaan ole osaamista nuohoojan tai talotekniikan ammattitutkinnosta, joten Pelastusopiston on toimittava yhteistyössä asianomaisen oppilaitoksen kanssa. Tehtävän siirtäminen Opetushallitukselta Pelastusopistolle palvelisi yleistä etua, sillä viranomaisten resurssit kohdentuisivat tehokkaammin. Sääntelyllä ei luotaisi uusia rajoituksia pelastusalan ammattien harjoittamiselle, vaan ainoastaan tehostettaisiin ammattipätevyyden tunnustamista koskevaa hallinnollista prosessia.

Opetushallitukselta Pelastusopistolle siirtyvien tehtävien määrä olisi käytännössä pieni. Opetushallitus on vastaanottanut vuosittain 1-3 pelastusalan tutkintoja koskevaa ammattipätevyyden tunnustamishakemusta. Hätäkeskuspäivystäjän ja nuohoojan tehtäviä koskevia hakemuksia ei ole tullut.

### 4.3.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettu sääntely olisi omiaan takaamaan tehokkaamman prosessin ammattipätevyyden tunnustamiseksi pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan tehtävien osalta. Ehdotettu sääntely ei ylittäisi sitä, mikä olisi tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi.

## 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

### 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

#### 5.1.1 Yleiset säännökset

Pelastuslain 13 luvussa säädetään salassapitovelvollisuudesta, tiedonsaantioikeuksista ja henkilörekistereistä. Yhtenä vaihtoehtona olisi ollut arvioida koko 13 luku ja tehdä rekisterisäännöksiin tarvittavat muutokset luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), eli niin sanottu tietosuoja-asetuksen ja lain julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) näkökulmasta.

Tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta ja sellaisenaan velvoittavaa lainsäädäntöä jäsenvaltioissa. Se ei edellytä erityistä täytäntöönpanoa. Tietosuoja-asetus tulee sovellettavaksi sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

## *Luonnos*

Tietosuoja-asetuksen tavoitteena on vahvistaa eurooppalaisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön yhtenäisyyttä parantaen yksityisten henkilöiden oikeusturvaa ja tehostaen lainsäädännön täytäntöönpanoa. On kuitenkin pidetty välttämättömänä, että asetusta jätetään liikkumavaraa kansalliselle lainsäätäjälle. Kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan asetuksen sen nimenomaan salliessa. Ensimmäinen on varmistuttava siitä, että kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollista kansallisen liikkumavaran puitteissa. Tässä arvioinnissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota henkilötietojen käsittelyn oikeudelliseen perustaan. Sen jälkeen tulee arvioida, onko kansallinen erityislainsäädäntö välttämätöntä asetuksen säännösten täydentämiseksi. Mikäli kansallinen erityislainsäädäntö on välttämätöntä, tulee vielä varmistua siitä, että kansallinen erityislainsäädäntö on myös muilta osin asetuksen mukainen.

Tietosuoja-asetus velvoittaa ennen kaikkea rekisterinpitäjää, mutta myös henkilötietojen käsittelijän on sitouduttava noudattamaan määräyksiä, mikäli käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta. Niin rekisterinpitäjän kuin henkilötietojen käsittelijän tulee henkilötietojen käsittelyssä oma-aloitteisesti noudattaa huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista. Niitä ovat henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus-, kohtuullisuus- ja läpinäkyvyysvaatimus, käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi, henkilötietojen täsmällisyys ja henkilötietojen säilytyksen rajaaminen. Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta säädetään tarkemmin asetuksen 6 artiklassa. Viranomaisten osalta keskeisimmät henkilötietojen käsittelyn perusteet ovat 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti lakisääteisten velvoitteiden noudattaminen (c alakohta), yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen (e alakohta) ja rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen (e alakohta).

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetulla lailla uudistettiin sääntelyä vastaamaan teknologista kehitystä ja yhteiskunnan toimintojen lisääntyneestä tietointensiivisyydestä johtuneita tiedonhallinnan muuttuneita toimintatapoja ja asetettiin tarkennettuja velvoitteita, jotka edistävät tiedon hyödyntämistä hallinnon toiminnassa. Lain tarkoituksena on edistää viranomaisten tiedonhallinnan laatua, tietoturvallisuutta sekä viranomaisten tietoa-aineistojen tietoturvallista ja vastuullista hyödyntämistä siten, että viranomaisella voi hoitaa tehtävänsä hyvää hallintoa noudattaen tehokkaasti ja tuloksellisesti tuottamalla laadukkaita palveluita hallinnon asiakkaille. Kyseinen sääntely luo yleislain tasolla perustan yhtenäisille menettelytavoille, joilla julkinen hallinto käsittelee hallussaan olevia tietoja. Kyseisellä sääntelyllä ei muutettu julkisuutta ja salassapitoa tai tietojen luovutusta koskevaa sääntelyä.

Lain 3 §:n mukaan lakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoa-aineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Lain 4 §:n mukaan laissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä ovat muun muassa valtion virastot ja laitokset sekä kunnat ja kuntayhtymät. Tiedonhallintayksikön on huolehdittava siitä, että tiedonhallinnan vastuut ja roolit on määritelty ja että on järjestetty riittävä valvonta tiedonhallintaan liittyvien säästöjen, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta. Lain 16 §:ssä säädetään tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinnasta, ja lain 17 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lain 22 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä, jos vastaanotavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Lain 23 §:n mukaan viranomaisella voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus.

Pelastuslain 13 luvun päivittäminen vastaamaan tietosuoja-asetuksen ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaiseksi edellyttää kuitenkin laajaa ja kokonaisvaltaista tietosuojan ja tiedonhallinnan tarkastelua, johon tämän esityksen aikataulu ei ollut riittävä.

## *Luonnos*

### 5.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontaa koskeva sääntely

Palovaroittimia koskevan sääntelyn muutostarpeena ovat eri tahot esittäneet, että toimivien palovaroittimien puuttuminen pitäisi sanktioida tehokkaammin. Pelastuslain seuraamussääntelyn muutostarpeita ei ole arvioitu tässä valmistelussa, eikä niihin ehdoteta muutoksia.

Pelastuslaitosten valvontatehtävän sääntelykokonaisuuden kehittämiseksi on tehty ehdotuksia eri hankkeissa, niiden osalta tarvitaan kuitenkin laajempaa jatkovalmistelua.

Kuntien rakennusvalvonnan ja alueen pelastustoimen yhteistyöstä ja pelastuslaitoksen roolista rakentamisen ohjauksessa ei ole nykyisin säädetty. Pelastusviranomaisen roolin ja tehtävien määrittely on isompi kokonaisuus, joka edellyttää laajempaa valmistelua ja myös maankäyttö- ja rakennuslain tarkastelua.

### **5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot**

Asuntojen palovaroitinvaatimus tuli pelastuslakiin paljolti Norjan kokemusten perusteella. Norjassa palovaroittimet olivat olleet pakollisia kaikissa asunnoissa vuodesta 1991 lähtien. Nykyisin palovaroitinvaatimus on kuten meilläkin sekä rakentamismääräyksissä että pelastuslakia vastaavassa sääntelyssä, ja niissä on säädetty myös palovaroittimien määrästä ja sijoittamisesta sekä kunnossapidosta.

Pelastuslakia vastaavan lain (Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, LOV-2002-06-14-20) nojalla annetun määräyksen mukaan asuinrakennuksen ja vapaa-ajan asuinrakennuksen omistajan on huolehdittava, että rakennuksessa on paloilmoitin tai riittävä määrä palovaroittimia (Forskrift om brannforebygging, FOR-2015-12-17-1710, § 7). Palonilmaisimia tai palovaroittimia on oltava vähintään yksi jokaisessa asunnon kerroksessa, ja niiden on katettava keittiö, olohuone, makuuhuoneiden edusta ja teknisten tilojen edusta. Hälytysääni on voitava kuulla selvästi oleskelutiloissa ja makuuhuoneissa, silloinkin kun huoneiden ovet ovat kiinni. Määräyksen soveltamisohjeessa on tarkennettu, että näissä huoneissa palovaroittimen äänenvoimakkuuden tulisi olla vähintään 60 dB (Veiledning til forskrift om brannforebygging, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 2020).

Samassa määräyksessä on säädetty myös, että palovaroittimien toiminta on tarkastettava säännöllisesti valmistajan ohjeiden mukaisesti ja palovaroittimet on huollettava niin, että ne toimivat tarkoitetulla tavalla (§ 7). Palovaroittimien kunnossapidosta vastaa rakennuksen omistaja. Määräyksen soveltamisohjeessa on tarkennettu, että asunto-osakeyhtiöissä on kuitenkin tarkoituksemukaista, että palovaroittimista huolehtii asunnon omistaja ja että vuokralaisen kunnossapitovastuusta on säädetty erikseen asuntojen vuokrausta koskevassa laissa.

Uudisrakennuksille on säädetty joiltain osin tiukemmat vaatimukset rakennusten paloturvallisuutta koskevilla rakentamismääräyksissä (Byggeteknisk forskrift (TEK17), § 11-12). Määräyksen mukaan rakennuksissa on oltava laitteet palon aikaiseen havaitsemiseen, jotta poistumiseen tarvittava aika lyhenee. Pienemmissä asuinrakennuksissa voi olla palovaroittimet, mutta asuin-kerrostaloissa, joihin edellytetään automaattinen sammutuslaitteisto, on oltava paloilmoitin.

## **6 Lausuntopalaute**

[Kirjoitetaan lausuntojen perusteella myöhemmin]

## 7 Säännöskohtaiset perustelut

### 7.1 Laki pelastuslain muuttamisesta

**2 a §. Määritelmät.** Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta, jossa määriteltäisiin pelastustoiminnan yhteistyöalue. Yhteistyöaluejako vastaisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluejakoa. Yhteistyöalueita olisi viisi.

Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 kohta, jossa määriteltäisiin pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaava pelastuslaitos. Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavalla pelastuslaitoksella tarkoitetaan sellaista hyvinvointialueen pelastuslaitosta, jonka alueella sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä tarkoitettu yliopistollinen sairaala. Yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvasta pelastustoiminnan suunnittelusta ja varautumisesta säädetään 45 §:ssä ja pelastustoiminnan johtamisesta 34 §:ssä.

**6 §. Avotulen teko.** Voimassa olevan pykälän *1 momentin* mukaan nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää Ilmatieteen laitoksen antaman metsä- tai ruohikkopalovaroituksen aikana tai jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon, ruohikkopalon tai muun tulipalon vaara on ilmeinen. Tämän lain 31 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että metsäpalovaroituksen ja ruohikkopalovaroituksen sijaan käytettäisiin termiä maastopalovaroitus. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtäväksi vastaava tekninen muutos.

**17 §. Palovaroittimet.** Pykälässä säädetään asuntojen sekä majoitus- ja hoitolaitostilojen palovaroittimista.

Pykälän *1 momentin* mukaan rakennuksen omistaja olisi velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia. Rakennuksen omistaja tarkoittaa tässä muun muassa asunto-osakeyhtiötä, asumisoikeusyhteisöä ja vuokratalon omistajaa. Voimassa olevassa pelastuslaissa vastaava palovaroittimien hankintavastuu on säädetty asunnon haltijalle. Uusiin asuinrakennuksiin asennetaan sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet jo rakentamisvaiheessa rakennusten paloturvallisuusasetuksen perusteella.

Pelastuslain 12 §:ssä on säädetty yleinen velvoite pitää säädöksissä vaaditut tai viranomaisen määräämät palonilmaisulaitteet toimintakunnossa sekä huoltaa ja tarkastaa ne asianmukaisesti. Kunnossapidosta vastaa 12 §:n 2 momentin mukaan rakennuksen yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyiden osalta rakennuksen omistaja, haltija ja toiminnanharjoittaja kuitenkin osaltaan sekä huoneiston haltija hallinnassaan olevien tilojen osalta. Ehdotetussa uudessa *2 momentissa* kunnossapitovelvollisuutta täsmennettäisiin palovaroittimien osalta niin, että kunnossapitovastuu olisi rakennuksen omistajalla. Asukas puolestaan vastaisi siitä, että ilmoittaa omistajalle palovaroittimen vioista kuten pariston loppumisesta, heti vian havaittuaan. Asukkaalla tarkoitettaisiin sekä taloyhtiöiden asukkaita että esimerkiksi vuokralle annetun pientalon asukkaita.

Palovaroittimen toimintakunnossa pitäminen tarkoittaa käytännössä pariston vaihtamista sekä palovaroittimen uusimista, kun sen käyttöikä päättyy tai jos se vikaantuu. Palovaroittimet on pidettävä aina toimintakunnossa, joten pariston loppuessa tai palovaroittimen vikaantuessa korjaavat toimet on tehtävä viipymättä. Myös sähköverkkoon kytketyissä palovaroittimissa on paristo varmentamassa varoittimen toimintaa. Käytännössä paristojen vaihto on tarkoituksenmukaista tehdä säännöllisesti ja palovaroittimien uusiminen suunnitellusti. Palovaroittimen käyttöikä on yleensä enintään 10 vuotta.



## Luonnos

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan toiminnanharjoittajan velvollisuudesta varustaa majoitustilat, hoitolaitokset sekä palvelu- ja tukiasumisen asunnot palovaroittimilla. Lisäksi säännöksessä täsmennettäisiin, että vastuu palovaroittimien toimintakunnossa pitämisestä olisi toiminnanharjoittajalla.

Pykälän 4 momentti sisältäisi nykyistä vastaavan asetuksenantovaltuuden. Palovaroittimien riittävästä määrästä, asianmukaisesta sijoittamisesta ja toimintakunnossa pitämisestä on annettu tarkemmat säännökset 1.1.2010 voimaan tulleella sisäasiainministeriön asetuksella (239/2009). Asetus on annettu kumotun pelastuslain (468/2003) nojalla ja asetus on jätetty voimaan nykyisen pelastuslain siirtymäsäännöksellä. Pykälän 1 momentin mukaan palovaroittimia on asunnossa oltava palon havaitsemisen ja asukkaiden varoittamisen kannalta riittävä määrä eli esimerkiksi eteisessä ja jokaisessa makuuhuoneessa. Asetuksen mukainen, asunnon kokoon perustuva vähimmäisvaatimus on yksi palovaroitin asunnon jokaista alkavaa 60 neliometriä kohden ja useampikerroksessa asunnossa vähintään yksi varoitin jokaisessa kerroksessa tai kerrostalossa. Majoitustilassa ja hoitolaitoksessa on jokaisessa majoitushuoneessa oltava vähintään yksi palovaroitin. Lisäksi majoitushuoneita sisältävän palo-osaston yleisissä tiloissa on oltava vähintään yksi palovaroitin kerroksen jokaista alkavaa 60 neliometriä kohden. Palovaroitin on sijoitettava niin, että se reagoi tulipalosta aiheutuvaan savuun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Huoneistoalan lisäksi palovaroittimen määrässä ja sijoittamisessa on huomioitava suojattavan tilan muoto ja syttymisvaaraa aiheuttavat toiminnot sekä hälytysäänen kuuluvuus.

Hankinta- ja kunnossapitovastuun muutosten voimaantulolle ehdotetaan kahden vuoden siirtymäaikaa. Siirtymäaika tarvitaan, jotta rakennusten omistajat, kuten taloyhtiöt, voivat suunnitella, miten muutoksen käytännössä järjestävät. Esimerkiksi jos asunnoissa on paristopalovaroittimet, taloyhtiöllä ei yleensä ole tietoa millaiset varoittimet asunnoissa on tai onko niitä riittävä määrä. Palovaroittimien uusiminen voi myös olla tarpeen. Kunnossapitovastuun hoitamisen kannalta käytännössä on helpompaa, jos asunnoissa on taloyhtiön hankkimat ja asentamat palovaroittimet, koska silloin ne ovat samanlaiset ja saman ikäiset kaikissa asunnoissa.

**23 a §.** *Siviilivalmiusneuvottelukunta.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 23 a §, jossa säädetään siviilivalmiusneuvottelukunnasta. Ehdotetun 1 momentin mukaan pelastustoimen suunnittelua, kehittämistä ja seuranta varten sisäministeriön apuna olisi siviilivalmiusneuvottelukunta. Neuvottelukunta olisi yhteistoimintaelin, jonka tehtävänä olisi edistää sisäministeriön ja ministeriöiden sekä muiden toimialojen yhteistoimintaa ja toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä pelastustoimessa.

Ehdotetun 2 momentin mukaan neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta ja jaostoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

**31 §.** *Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja maastopalovaroituksen antamisesta.* Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan Ilmatieteen laitoksen tulee antaa metsä- tai ruohikkopalovaroitus alueelle, jossa metsä- tai ruohikkopalon vaaran arvioidaan maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että termit metsäpalovaroitus ja ruohikkopalovaroitus yhdistetään maastopalovaroitukseksi. Ehdotetulla muutoksella ei kuitenkaan olisi kuitenkaan vaikutusta varoituksesta johtuviin velvoitteisiin tai vastuisiin. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti.

**32 §.** *Pelastustoiminnan sisältö.* Pelastuslain 32 §:ssä säädetään pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä. Pykälän 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättäväksi pelastustoimintaan kuuluvaksi tehtäväksi tilannekuvatoiminta. Kukin pelastustoiminnasta ja sen johtamisesta vastaava taho vastaisi oman tilannekuvansa kokoamisesta, ylläpitämisestä ja jakamisesta.

## Luonnos

Tilannekuva koottaisiin hyvinvointialueilla, pelastustoiminnan yhteistyöalueilla ja valtakunnallisesti. Tilanne- ja johtokeskustoiminnan tarkoitus on tukea pelastustoiminnan johtajaa pelastustoiminnan johtamisessa.

Sen mukaan kuin sisäministeriön asetuksella tarkemmin säädetään, alueellisten tilanne- ja johtokeskusten tehtävänä olisi muodostaa ja ylläpitää jatkuvaa tilannekuvaa toimialueensa onnettomuuksista ja sellaista häiriötilanteista, muista tapahtumista ja niiden uhkista, joilla voi olla vaikutusta pelastustoiminnan tehtäviin tai valmiuteen sekä muodostaa ja ylläpitää pelastustoiminnan palvelujärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa, joka sisältää tiedot pelastustoiminnan palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressusseista sekä tukipalveluiden toiminnasta sekä jakaa salassapitosäännösten estämättä valtakunnalliselle tilanne- ja johtokeskukselle sekä sisäministeriön pelastusviranomaiselle sen tehtävien hoitamista varten tarvittavat tiedot.

Yhteistyöalueen tilannekeskuksista säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:ssä, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan koota alueelliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt ja muu pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi. Alueellinen tilannekeskus voisi tuottaa johtokeskus- ja tilannekuvapalveluita myös pelastustoiminnan yhteistyöalueen muille pelastuslaitoksille. Tämä tulisi kyseeseen esimerkiksi silloin kun pienimpien pelastuslaitosten ei olisi tarkoituksenmukaista ylläpitää jatkuvasti toimivaa omaa tilanne- ja johtokeskusta.

Sisäministeriö vastaisi valtakunnallisesta tilannekuvasta. Aluehallintovirastojen tehtävänä on tukea sisäministeriötä vastakunnallisen tilannekuvan muodostamisessa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 5 momentti*, jonka mukaan pelastuslaitos vastaisi 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilannekuvatoiminnan järjestämisestä itse tai yhteistoiminnassa yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kanssa. Alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:ssä. Hyvinvointialueet voivat sopia, että alueellinen tilannekeskus tuottaa myös hyvinvointialueen tilannekuvatoiminnan. Pelastuslain 23 §:n 1 momentin mukaan sisäministeriö huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä. Tähän tehtävään liittyen valtakunnallinen tilannekuvatoiminta kuuluu sisäministeriön vastuulle.

Tapahtuneeseen onnettomuuteen reagoivan tilannekuvan lisäksi paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti ylläpidettävän tilannekuvan tulee olla jatkuva ja sen tulee kuvata ennakoivasti pelastustoiminnan valmiutta ja suorituskykyä. Tilannekuvan tulisi sisältää tiedot uhkaavista tai tapahtuneista onnettomuuksista sekä sellaista häiriötilanteista, muista tapahtumista ja niiden uhkista, joilla voi olla vaikutusta pelastustoiminnan tehtäviin tai valmiuteen sekä pelastustoiminnan palvelujärjestelmän valmiudesta, joka sisältää tiedot muun muassa pelastustoiminnan palvelujärjestelmän toiminnasta ja kuormituksesta, henkilöstö- ja materiaaliressusseista sekä tukipalveluiden toiminnasta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 6 momentti*, jonka mukaan pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

**34 §. Pelastustoiminnan johtaminen.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jossa säädettäisiin pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvasta pelastustoiminnan johtamisesta. Pykälän nykyiset 3 ja 4 momentit siirtyisivät 4 ja 5 momenteiksi.

## Luonnos

Lähtökohtaisesti pelastuslain 34 §:n *1 momentin* mukaan pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa. Hyvinvointialueet voivat kuitenkin sopia pelastustoiminnan johtajasta myös toisin. Pelastustoiminnan tarkoituksenmukainen ja tehokas alueellinen johtaminen edellyttää pelastuslaitosten keskinäiseen avunantoon varautumista ja sen suunnittelua. Pelastuslain 45 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslain 47 §:ään ehdotetun uuden 2 momentin mukaan pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla. Pelastustoiminnan alueellisesta johtamisesta sopiminen ja avunantamiseen varautuminen sekä näiden ennalta tehty suunnittelu ovat ensisijaisia toimenpiteitä varauduttaessa pelastustoiminnan johtamiseen ja yhteensovittamiseen esimerkiksi sellaisia tilanteita varten, joissa myrsky, tykkylumi tai muu sään ääri-ilmiö aiheuttaisi laajoja ja vakavia seuraamuksia yhteistyöalueella ja tilanne edellyttäisi pelastustoiminnan voimavarojen käytön yhteensovittamista ja tehtävien asettamista kiireellisyysjärjestykseen.

Pelastustoiminnan johtaminen on kuitenkin välttämätöntä turvata myös sellaisissa tilanteissa, joihin ei ole ollut mahdollista varautua ennakkoon. Tämän johdosta ehdotetun *3 momentin* mukaan pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen voisi yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi. Pelastuslaitosten muodostelmat toimisivat tässäkin tapauksessa ensisijaisesti oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa. Sisäministeriö voisi lisäksi määrätä pelastustoiminnan alueellisesta johtajasta tarvittaessa toisinkin.

Pykälän *4 momentissa* ehdotetaan täsmennettäväksi sisäministeriön pelastusviranomaisen tehtäviä pelastustoiminnan johtamisessa. Sisäministeriön pelastusviranomainen voisi ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Tämä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin kun Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien valtakunnallisia suorituskykyjä tarvittaisiin saman aikaisesti useammalla hyvinvointialueella. Sisäministeriön pelastusviranomainen vastaisi yleisjohtajana tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Pelastuslaitosten muodostelmat toimisivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa. Sisäministeriön pelastusviranomaisella olisi lisäksi oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty. Sisäministeriö voisi valtakunnallisessa tilanteessa esimerkiksi tarkoituksenmukaisen johtamisjärjestelmän järjestämiseksi määrätä pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten pelastusviranomaiset johtamaan pelastustoimintaa yhteistyöalueellaan.

**35 §. Johtaminen yhteistoimintatilanteessa.** Voimassa olevan pykälän *3 momentin* mukaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi. Ympäristönsuojelun asiantuntijan kuuleminen voi olla perusteltua myös pienemmissä vahingoissa, joissa ei välttämättä ole tarvetta johtoryhmän perustamiselle. Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että ympäristönsuojelun asiantuntijaa olisi tarvittaessa kuultava tai varattava tällaiselle tilaisuus tulla kuulluksi silloinkin, kun johtoryhmää ei aseteta. Muutoksella vahvistettaisiin ympäristönsuojelun asiantuntijan roolia öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoiminnassa ja varmistettaisiin ympäristönäkökohtien riittävä huomioiminen.

## Luonnos

Ympäristönsuojelun asiantuntijan kuuleminen voi olla tarpeellista esimerkiksi onnettomuusalueen erityisten luonnonolosuhteiden vuoksi tai silloin, jos vahinkoaineen vaikutuksia ei tunneta. Onnettomuusalueen erityisillä luonnonolosuhteilla tarkoitetaan esimerkiksi tilanteita, joissa vahingon vaikutukset kohdentuvat tai uhkaavat kohdentua pohjavesialueelle tai muulle vedenottoon käytetylle alueelle tai jos vahinko tapahtuu virtaavan vesistön äärellä, Natura-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Varsinaisen pelastustoiminnan aikana kuuleminen voisi olla tarpeen lisäksi silloin, kun vaihtoehtoisia torjuntamenetelmiä on tarpeen arvioida tai laajassa vahingossa toimenpiteitä edellyttävät alueet on asetettava kiireellisyysjärjestykseen. Asiantuntijasta ympäristönsuojelullisten näkökulmien huomioon ottamisessa saatetaan tarvita myös esimerkiksi pelastuslain 40 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä pelastustoiminnan lopettamisesta. Sen sijaan yleisemmin toistuvissa pelastustoimintaan kuuluvissa tehtävissä ympäristönsuojelun asiantuntijan kuuleminen ei olisi välttämätöntä. Pelastuslaitos ja ympäristönsuojelun asiantuntija voisivat sopia pelastuslain 47 §:ssä tarkoitetun suunnittelun yhteydessä tarkemmin, minkälaisissa tilanteissa kuuleminen olisi tarpeellista. Ympäristönsuojelun asiantuntijana toimisi ensisijaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Asiantuntijana voitaisiin tilanteesta riippuen kuulla myös kunnan asianomaista ympäristönsuojelu- tai muuta viranomaista, taikka tutkimuslaitosta, kuten Suomen ympäristökeskusta, Luonnonvarakeskusta tai Ilmatieteen laitosta.

**36 §. Pelastusviranomaisen toimivaltuudet.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi selkeyden vuoksi uusi 4 momentti, jonka mukaan pykälässä tarkoitettuja toimivaltuuksia voitaisiin siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä käyttää onnettomuuden ilmeisesti uhatessa. Tämä voisi olla esimerkiksi tarpeen tilanteessa, jossa onnettomuus tai muu pelastusviranomaisten toimenpiteitä edellyttävä tapahtuma ei olisi vielä konkreettisesti tapahtunut, mutta sen toteutuminen olisi ilmeinen ja tarvittaisiin toimenpiteitä, joiden toteuttaminen vaatii pidempää aikaa. Tällainen tarve voi olla esimerkiksi 36 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella annettava määräys väestönsuojien käyttökuntoon laittamiseksi. Toimivaltuuksia voi käyttää pelastustoiminnan johtajan lisäksi muikin pelastusviranomainen. Pykälän otsikkoa ehdotetaan tämän johdosta täsmennettäväksi.

**36 b §. Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet.** Voimassa olevassa 36 b §:ssä säädetään Rajavartiolaitoksen mahdollisuudesta ryhtyä sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- ja muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi.

Merilain (674/1994) uudessa 11 a luvussa säädetään vastuusta merenkulkuonnettomuudesta aiheutuvan vaarallisen hylyn poistamisesta niin sanotun Suomen ratifioiman Nairobin hylkysopimuksen nojalla. Merilain 11 a luvun 5 §:n mukaan vastuuviranomainen hylkyjen osalta on Traficom. Vaaralla tarkoitetaan hylkysopimuksen 1 artiklan 5 kohdan mukaan tilannetta tai uhkaa, joka muodostaa vaaran tai esteen merenkululle tai josta voidaan kohtuudella olettaa seuraavan huomattavia haittavaikutuksia meriympäristölle tai vahinkoa rannikolle tai yhden tai useamman valtion tähän liittyville eduille. Pelastuslain 36 b § ei koske aluksia, joista on tullut hylky. Pelastuslain 36 b §:n 1 momenttiin ehdotetaan työnjaon ja vastuun selkeyttämiseksi lisättäväksi viittaus merilain 11 a luvun soveltamisesta hylkyihin.

**37 §. Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan.** Pykälän 2 momentissa ehdotetaan viittaus kumottuun 25 §:ään muutettavaksi viittaukseksi 2 a §:n 2 momentin 6 kohtaan.

**45 §. Pelastuslaitosten avunanto.** Voimassa olevan pykälän mukaan pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että pelastuslaitokset

## Luonnos

olisivat velvollisia varautumaan antamaan toisilleen pelastustoiminnassa tarvittavaa apua yhteistyöalueen ja yhteistyösuunnitelman puitteissa. Tarvittaessa tulisi varautua myös avun antamiseen toiseen yhteistyöalueeseen kuuluvalla pelastuslaitokselle. Tämä tulisi kyseeseen esimerkiksi silloin kun yhteistyöalueella sijaitsee riskikohteita, jotka voivat uhata yhteistyöaluetta laajempia maantieteellisiä alueita. Tarve apuun voisi perustua paitsi tilanteen laajuuteen, myös sen pitkäkestoisuuteen. Pelastustoiminnan yhteistyöalueet määriteltäisiin uudessa 2 a §:n 1 momentin 7 kohdassa, jonka mukaan pelastustoiminnan yhteistyöalueella tarkoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitettua maantieteellistä aluetta. Pelastustoimintaa koskevasta suunnitelmista säädetään 47 §:ssä. Pelastuslaitoksen toiselle pelastuslaitokselle antamasta kalusto- ja miehistöavusta sekä muusta avusta on apua saanut laitos velvollinen 98 §:n nojalla suorittamaan täyden korvauksen, jollei toisin sovita.

**47 §. Pelastustoiminnan suunnitelmat.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uudet 2 ja 3 momentit, joissa säädettäisiin pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvasta pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamisen ja pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen ja yhteistoiminnan suunnittelusta. Pykälän nykyiset 2-5 momentit siirtyisivät 4-7 momenteiksi.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin pelastustoiminnan alueellisesta suunnittelusta. Pelastuslaitosten tulisi laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin pelastustoiminnan valtakunnallisesta suunnittelusta. Pelastustoimen valtakunnallista johtamista ja yhteistoimintaa koskevat suunnitelmat tulisi laatia sisäministeriön johdolla ja yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa.

**53 §. Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset.** Pykälässä ehdotetaan viittaus kumottuun 25 §:ään muutettavaksi viittaukseksi 2 a §:n 2 momentin 6 kohtaan.

**54 §. Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaehtoishenkilöstön työturvallisuus.** Pykälän 1 momentissa ehdotetaan viittaus kumottuun 25 §:ään muutettavaksi viittaukseksi 2 a §:n 2 momentin 6 kohtaan.

**57 §. Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin ammattipätevyiden tunnustamisesta ja informatiivisesti sitä koskevasta päätöksenteosta. Momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua tutkintovaatimuksen täyttäisi myös henkilö, jolla on ammattipätevyiden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa EU- tai ETA-valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksenteosta säädettäisiin Pelastusopistosta annetussa laissa. Pykälän nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momenteiksi.

**63 §. Nuohoojan kelpoisuus.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin ammattipätevyiden tunnustamisesta ja informatiivisesti sitä koskevasta päätöksenteosta. Momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua tutkintovaatimuksen täyttäisi myös henkilö, jolla on ammattipätevyiden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa EU- tai ETA-valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksenteosta säädettäisiin Pelastusopistosta annetussa laissa.

**81 §. Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen.** Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettävän valvonnassa havaittuihin puutteisiin reagoimisen osalta. Jos pelastusviranomaisen valvontaa tehdessään havaitsee puutteita pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden noudattamisessa,

## *Luonnos*

on viranomaisen niihin puututtava. Tämä tarkoittaa niin palotarkastuksia ja muita valvontakäyntejä kuin myös asiakirjavalvontaa. Jos puutteet ovat pieniä tai merkitykseltään vähäisempiä ja ne korjataan saman tien, ei niistä olisi aina tarpeellista antaa kirjallista korjausmääräystä. Palotarkastuksesta on 80 §:n 4 momentin mukaan laadittava pöytäkirja, johon nämä puutteet ja tehdyt korjaavat toimenpiteet kuitenkin kirjattaisiin. Jos puutteita ei voi heti korjata, annettaisiin niistä kuten nykyisinkin korjausmääräys ja puutteiden korjaamiselle annettaisiin määräaika. Menettelyssä on noudatettava hallintolakia ja hyvän hallinnon vaatimuksia.

**81 a §.** *Tarkastus rakennushankkeen aikana.* Pykälässä säädettäisiin tarkastuksista, joita pelastusviranomainen voi tehdä rakennushankkeen aikana. Säännös olisi uusi.

Pykälän 1 momentin mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomainen voisi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen arvioivat tällaisen tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi. Rakennushankkeen aikaisia tarkastuksia ei olisi tarve tehdä kaikissa rakennuskohteissa, vaan tarkastuksen tarve arvioitaisiin yhdessä rakennusvalvonnan kanssa ja tarkastuksen tekemisestä voitaisiin päättää nykyiseen tapaan joustavasti rakentamisen lupakäsittelyssä.

Käytännössä toimintatavat olisi tarkoituksenmukaista sopia esimerkiksi hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 14 §:n tarkoittamassa hyvinvointialueen ja kuntien neuvottelussa. Tämä tarkoittaisi ensi sijassa yhteisiä, ennakolta sovittuja toimintatapoja siitä millaisissa rakennushankkeissa tai missä asioissa pelastusviranomaisen tekemä tarkastus voi olla tarpeellinen. Tarkastukset ja niihin käytettävät voimavarat tulisi lisäksi ottaa huomioon pelastustoimen palvelutasopäätöksessä ja pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa.

Pelastusviranomaisen tarkastus painottuisi säädösten ja rakentamisen lupamääräysten sellaisten vaatimusten ohjaukseen ja valvontaan, mitkä koskevat poistumisturvallisuutta, paloturvallisuuslaitteita, pelastustoiminnan edellytyksiä ja väestönsuojia. Kyse ei olisi katsastustyyppisestä tarkastamisesta, vaan tarkastuksessa valvottaisiin asetettujen vähimmäisvaatimusten toteutumista pistokokeen omaisesti sekä asiakirjojen perusteella.

Rakennushankkeen aikana rakennuskohteeseen tehtävä tarkastus olisi tavoitteiltaan ja sisällöltään osin toisenlainen kuin pelastuslain 78 §:ssä säädettyyn pelastusviranomaisen valvontatehtävään sisältyvät palotarkastukset ja muut toimenpiteet, jotka kohdentuvat käytössä oleviin rakennuksiin ja tiloihin. Rakennushankkeen aikana tehtävä tarkastus olisi osa rakentamisen lupakäsittelyä ja tarkastuksessa mahdollisesti esille tulevat puutteet käsiteltäisiin rakentamisen lupaprosessissa, eikä erillisinä pelastusviranomaisen antamina korjausmääräyksinä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tarkastuksesta laadittaisiin lausunto rakennusvalvontaviranomaiselle, joka päättää mahdollisista lausunnon johdosta tarvittavista toimenpiteistä siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Lisäksi lausunto annettaisiin tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle.

Pelastusviranomaisen toimivaltuuksiin, tietojensaantioikeuksiin ja tarkastuksesta perittävään maksuun sovellettaisiin muilta osin pelastuslakia.

Ehdotettu pykälä vastaisi tarkoitukseltaan maankäyttö- ja rakennuslain 150 a §:ää, jossa on säädetty rakennustyön aikana tehtävistä viranomaistarkastuksista, joita rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä tehtäväksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi.

## Luonnos

**89 §. Tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten.** Pykälän 2 momentin 3 kohta ehdotetaan muutettavan niin, että pelastusviranomaisella olisi oikeus saada tietoja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereistä valvontatehtävien hoitamista varten ja pelastustoiminnan suunnittelua ja toteuttamista varten. Muutoksella varmistettaisiin tarvittavien tietojen saanti rekisterien muuttuessa. Pelastusviranomaiset tarvitsevat lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen muun muassa tietoja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalikohteiden valvontarekisteristä ja kemikaalituoterekisteristä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 11 kohta*, jossa säädettäisiin pelastusviranomaisen oikeudesta saada Häätakeskuslaitokselta tietoja hätäkeskuksiin liitetyistä paloilmoittimista ja muista laitteistoista, joiden paloilmoitukset on liitetty hätäkeskukseen. Pelastusviranomaiset tarvitsevat lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi tietoja esimerkiksi laitteiston haltijasta, sijainnista ja yhteyshenkilöistä, sijainti-, tunniste- ja yhteystiedot rakennuksesta, laitteistosta, laitteiston haltijasta ja hälytystilanteissa tavoitettavista yhteyshenkilöistä. Laitteiston haltijan yhteystiedot pelastusviranomaisen saattaa tarvita myös erheellisten paloilmoitusten laskutusta varten.

Liittymissopimusten tiedoista muodostuu Häätakeskuslaitoksen ylläpitämä henkilötietorekisteri, jonka tietoja käytetään sopimusten mukaisten palveluiden laskuttamiseen, laitteistojen testaamiseen ja käyttötiedotteiden lähettämiseen. Pelastusviranomaisen tarvitsee hätäkeskuksiin liitettyjen laitteistojen tietoja pelastuslaissa ja pelastustoimen laitteista annetussa laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi sekä pelastustoimintaa ja pelastustoiminnan suunnittelua ja kohdekohtaista vastemäärittelyä varten. Uuden laitteiston osalta laitteiston haltija voi toimittaa nämä tiedot suoraan pelastuslaitokselle rakennuksen kohdekortin muiden tietojen antamisen yhteydessä, mutta esitetyn muutoksen johdosta ajantasaiset tiedot olisi jatkossa mahdollista saada suoraan Häätakeskuslaitokselta.

**91 §. Toimenpiderekisteri.** Pykälän 3 momentissa ehdotetaan viittaus kumottuun 25 §:ään muutettavaksi viittaukseksi 27 §:n 4 momenttiin.

**92 §. Varautumistehtävien rekisteri.** Pelastuslain 92 §:ssä säädetään varautumistehtävien rekisteristä. Pelastuslain 92 §:n 1 momentin mukaan pelastuslaitos ja yhteisö, joka on 46 §:n mukaisesti velvollinen osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään pelastustoiminnan yhteydessä sekä varautumaan näiden tehtävien hoitamiseen normaali- ja poikkeusoloissa, saavat pitää tehtäviensä hoitamista ja niihin varautumista varten henkilörekisteriä tehtäviin varatuista henkilöistä ja voimavaroista.

Koska rekisteri on nykyisin vapaaehtoinen, vaihtelee sen pitäminen pelastuslaitoksittain. Rekisteri ja sen tietosisältö eivät palvele valtakunnallisia tarpeita. Yhtenäisen ja yhdenmukaisen rekisterin puute vaikeuttaa merkittävästi pelastustoimen ja muiden siihen osallistuvien keskeisten toimijoiden henkilöresurssien valtakunnallisen tilanteen arviointia. Käytännössä erilliset rekisterit eivät myöskään mahdollista esimerkiksi väestönsuojeluvollisuutta suorittamaan määrättyjen tietojen poimimista keskitetysti kansallisen tason rekisteriajona. Pakollinen rekisterinpito mahdollistaisi nykyistä paremmin käytettävissä olevien voimavarojen arvioinnin ja hyödyntämisen sekä rekisteröidyille henkilöille selvittää heitä koskevat velvoitteet ja varaukset. Varautumistehtävien rekisterin pitäminen ehdotetaan muutettavaksi pakolliseksi.

**93 §. Valvontarekisteri.** Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi, että valvontarekisteriin saisi tallentaa myös 8 §:ssä tarkoitetut kulotusta koskevat tiedot. Ilmoituksen laiminlyönnistä voidaan tuomita pelastusrikkomuksena sakkoa lain 106 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla.

## Luonnos

Valvontarekisteriin tallennettaviin tietoihin ehdotetaan lisättäväksi myös tiedot, jotka pelastustoimen laitteista annetun lain, laitelain, mukaan on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle ja 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle. Laitelain 13 §:n mukaan palonilmaisulaitteistojen ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia tekevän tarkastuslaitoksen tulee ilmoittaa tarkastustoiminnassaan laitteistoissa havaitsemistaan vakavista puutteista hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle. Tarkastuslaitosten tarkastuspöytäkirjojen avulla hyvinvointialueen pelastusviranomaisen pystyy kohdentamaan valvontaansa riskiperusteisesti ja osaa ottaa tarkastuslaitoksen havainnot huomioon pelastuslain 12 §:n mukaisen laitteistojen kunnossapitovelvoitteen toteutumisen valvonnassa.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005), jäljempänä kemikaaliturvallisuuslain, mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomaisen valvoo vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä, varastointia ja säilytystä. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiseen valvontatehtävään kuuluu myös yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen ilotulitteiden varastoinnin valvonta ja luovuttaminen asiakkaille kaupan yhteydessä sekä erikoistehosteiden käytön valvonta yleisötilaisuuksissa. Kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaan vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle.

Kemikaaliturvallisuuslain 63 §:n mukaan yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen ilotulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien muiden pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle ennen varastoinnin aloittamista. Kemikaaliturvallisuuslain 81 §:n mukaan räjähteiden tai vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa on tehtävä ilmoitus pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden järjestämistä.

Esityksen mukaan pelastusviranomaisen voisi tallentaa valvontarekisteriinsä kemikaaliturvallisuuslain nojalla saamansa tiedot, valvontakohteiden ilmoitukset ja niihin liittyvät päätökset sekä tarkastusten tiedot.

**94 §.** *Sopimuksen perusteella pelastustoimintaan osallistuvien henkilörekisteri.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan viittaus kumottuun 25 §:ään muutettavaksi viittaukseksi 2 a §:n 2 momentin 6 kohtaan.

**97 §.** *Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen.* Pykälässä säädetään valtion osallistumisesta pelastustoimessa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen. Tämä voisi olla erityiskaluston hankkimista tai sellaisen toiminnan rahoittamista, jotka voitaisiin katsoa erityisestä syystä tarkoituksenmukaiseksi rahoittaa valtion varoista. Hankintojen rahoittaminen valtion varoista voisi olla tarkoituksenmukaista esimerkiksi silloin kun kalusto palvelee suurta osaa hyvinvointialueista, eikä hankinta ole tarkoituksenmukaisesti toteutettavissa pelastuslaitosten yhteishankintana sekä silloin kun kotimaisen tarpeen lisäksi kalustoa voitaisiin käyttää myös kansainväliseen pelastustoimintaan kuuluvissa tehtävissä.

Pykälän 1 momentin mukaan valtion varoilla voitaisiin hankkia myös nimenomaan poikkeusolojen pelastustoimintaa sekä kansainvälistä pelastustoimintaa palvelevaa kalustoa, varusteita ja materiaalia. Kalustohankintojen lisäksi säännöksen perusteella olisi mahdollista rahoittaa valmiuden ylläpitämiseen tähtäviä laajoja alueita palvelevia toimintoja kuten poikkeuksellisten onnettomuuksien torjunnan suunnittelua ja torjuntavalmiuden ylläpitämistä.

Pelastuslain 27 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialueen pelastuslaitos osallistuu 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen



## Luonnos

kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon. Hyvinvointialueille kuuluvia ulkomaille annettavan ja Suomeen vastaanotettavan kansainvälisen avun edellyttämän valmiuden ylläpitoon liittyviä tehtäviä voidaan pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n nojalla koota yhdelle tai useammalle hyvinvointialueelle. Valmiuden ylläpito voisi tarkoittaa esimerkiksi kansainvälisen avun antamiseen tarvittavan materiaalin ja kaluston ylläpitoon ja varastointiin sekä logististen järjestelyjen suunnitteluun liittyviä tehtäviä.

Pykälän ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jonka mukaan valtion varoilla hankittua kansainväliseen pelastustoimeen soveltuvaa kalustoa voidaan luovuttaa hyvinvointialueiden haltuun ja käyttöön edellyttäen, että luovutettu kalusto sijoitetaan ja varastoidaan siten, että se on viivytyksettä käytettävissä tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen ulkomaille. Hyvinvointialueiden pelastuslaitokset vastaisivat niiden hallussa ja käytössä olevien kansainvälisessä avunannossa hyödynnettävien varusteiden ja kaluston varastoinnista ja ylläpidosta siten, että nämä erityisvalmiudet, mukaan lukien henkilöstön osaaminen, ovat tarvittaessa sisäministeriön päätöksen mukaisesti käytettävissä kansainvälisiin tehtäviin Suomea sitovien sopimusten ja sitoumusten edellyttämällä tavalla.

**98 §. Pelastustoimintaa varten saadun avun korvaaminen.** Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jonka mukaan apua saanut pelastuslaitos olisi velvollinen suorittamaan täyden korvauksen myös avusta, joka perustuu yhteistyösuunnitelmaan tai pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen määräykseen. Avun antaminen perustuisi ensisijaisesti yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaan varautumiseen ja yhteistyösuunnitelmaan. Yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan avun antamisen kustannukset tulisivat otetuksi huomioon hyvinvointialuerahoituksessa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jonka mukaan pelastustoimintaa varten saadun avun rahoituksesta säädetään laissa hyvinvointialueiden rahoituksesta. Rahoituslain mukaan yksittäisellä hyvinvointialueella on oikeus saada laskennallisen rahoituksen lisäksi valtiolta lisärahoitusta se määrä, joka on tarpeen perustuslain 7, 15, ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoikeuksiin kytkeytyvien pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi, jos rahoituksen taso muutoin vaarantaisi riittävien palvelujen turvaamisen. Lisärahoitusta myönnetään hyvinvointialueen hakemukseen perustuen tai sisäministeriön aloitteesta. Lisäksi hyvinvointialueelle voidaan myöntää valtionavustusta valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti. Valtionavustusrahoitusta voitaisiin käyttää luonteeltaan poikkeuksellisiin ja tilapäisiin kustannuksiin esimerkiksi suuronnettomuuden kohdatessa yksittäisiä hyvinvointialueita. Lisärahoitus ja valtionavustus tulisi kyseeseen riippumatta siitä, päättääkö avun antamisesta hyvinvointialueen vai valtion pelastusviranomainen.

Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

**104 §. Muutoksenhaku.** Pelastuslain 58 §:n mukaan sisäministeriö voi erityisistä syistä antaa erivapauden tässä laissa säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista pelastuslaitoksen virkaan tai tehtävään.

Voimassa olevan pelastuslain 104 §:n 1 momentin mukaan pelastuslain 102 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Sisäministeriön pelastuslain 58 §:n nojalla tekemästä päätöksestä ei 104 §:n mukaan voi tehdä oikaisuvaatimusta, vaan muutosta haetaan suoraan hallinto-oikeudelta.

## *Luonnos*

Pelastuslain 104 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös 58 §:ssä tarkoitettujen erivapauspäätökset sellaisiksi ratkaisuksi, joista voidaan tehdä oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimusta on pidettävä erivapauden hakijan näkökulmasta kevyempänä menettelynä ja sen käyttöönotto olisi todennäköisesti hakijan oikeusturvaa.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. päivänä tammikuuta 2024.

Lain 17 §:ssä tarkoitettu rakennuksen omistajan palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa koskeva velvollisuus tulisi voimaan kahden vuoden kuluessa lain voimaan tulosta eli 1. päivänä tammikuuta 2026.

Lain 47 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen pelastustoimen suunnitelmat olisi päivitettävä ja tarvittaessa uusittava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Joka tämä lain voimaan tullessa voimassa olleiden säädösten mukaan on ollut kelpoinen toimimaan 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä, olisi edelleen kelpoinen toimimaan kyseisissä tehtävissä tämän lain voimaan tultua.

Samoin kelpoinen toimimaan 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä olisi se, joka ennen tämän lain voimaan tuloa on saanut Opetushallituksen ehdollisen ammattipätevyyden tunnustamispäätöksen kelpoisuudesta kyseisiin tehtäviin ja saa lopullisen tunnustamispäätöksen 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä.

### **7.2 Laki Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta**

**2 a §.** *Muussa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen.* Pykälässä säädettäisiin Pelastusopiston tehtäväksi toimia ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettuna ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaavana viranomaisena pelastusalan miehistön, alipäällystön ja päällystön, nuohoojan sekä hätäkeskuspäivystäjän tehtävien osalta. Pelastusopiston tehtävänä olisi siten päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa muussa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia kyseisissä tehtävissä. Käsitellessään ammattipätevyyden tunnustamista koskevia hakemuksia Pelastusopisto noudattaisi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain säännöksiä.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1. päivänä tammikuuta 2024.

### **8 Lakia alemman asteinen sääntely**

Pelastuslain nykyiset asetuksenantovaltuudet säilyisivät voimassa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi säätää neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta ja jaostoista (23 § 2 momentti).

Sisäministeriön asetuksella voitaisiin lisäksi tarvittaessa säätää tarkemmin pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä (32 § 6 momentti).

### **9 Voimaantulo**

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2024.

## **10 Toimeenpano ja seuranta**

[Täydentyä jatkovalmistelussa]

## **11 Suhde muihin esityksiin**

### **11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä**

[Täydentyä jatkovalmistelussa]

### **11.2 Suhde talousarvioesitykseen**

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2024 talousarvioksi. Määrärahatarpeet käsitellään vuosien 2023-2026 julkisen talouden suunnitelman käsittely yhteydessä.

## **12 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys**

*Ehdotuksen kannalta keskeiset perusoikeussäännökset*

Hallituksen esitys on merkityksellinen useiden eri perusoikeuksien toteutumisen turvaamisen kannalta sekä alueelliseen itsehallintoon liittyvän sääntelyn kannalta.

Perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle säädetään velvoite turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Ehdotus toteuttaa mainittua velvoitetta, sillä sen keskeisenä lähtökohtana ja tavoitteena on turvata kansalaisten henki ja omaisuus sekä ympäristö.

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Perustuslain 7 §:n säännöksellä ja siitä aiheutuvilla velvoitteilla on kaksi ulottuvuutta. Julkisen vallan on itse pidättäydyttävä loukkauksista näitä oikeuksia, mutta sen on myös luotava olosuhteet, joissa kyseiset perusoikeudet nauttivat suojaa yksityisiä loukkauksia vastaan. Erityisesti henkilökohtainen turvallisuus korostaa julkisen vallan positiivisia toimintavelvoitteita yhteiskunnan jäsenten suojaamiseksi heihin kohdistuvilta oikeudenvastaisilta teoilta. Viranomaisen laiminlyönti toteuttaa vaaran torjumiseksi siltä olosuhteiden valossa edellytettäviä toimenpiteitä voi merkitä mainitun oikeuden loukkausta. Yksilön oikeus elämään on perusoikeuksista tärkein.

Sääntely on perusoikeuksien rajoittamisen kannalta merkityksellinen perustuslain 15 §:n kannalta, jonka mukaan jokaisen omaisuus on turvattu ja omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla. Säännöksen perustelujen mukaan omaisuudella tarkoitetaan varallisuusarvoisia etuja, joihin kuuluu laajimpana omistusoikeus. Omistusoikeus taas käsittää periaatteessa kaikki ne oikeudet, jotka eivät jollain erityisellä perusteella kuulu jollekin muulle kuin omistajalle tai ole omistusoikeudesta erotettu.

*Perus- ja ihmisoikeuksien rajoittaminen*

Perusoikeuden rajoittamisella tarkoitetaan perusoikeussäännöksen soveltamisalan piirissä olevan oikeuden kaventamista tai perusoikeussäännöksen suojaamaan yksilön oikeusasemaan puuttumista julkisen vallan toimenpitein. Rajoituksen kohteena oleva henkilö ei voi käyttää perusoikeuttaan täysimääräisesti silloin, kun sitä on perustuslain edellyttämässä menettelyssä ja

## *Luonnos*

perustuslain sallimalla tavalla rajoitettu. Perusoikeuksien sallitut rajoitusedellytykset määräytyvät osaksi perusoikeuksia koskevien yleisten oppien ja osaksi joihinkin perusoikeussäännöksiin liittyvien yksinkertaisten tai yksilöityjen lakivarausten taikka sääntelyvarausten perusteella.

Rajoitusten on oltava hyväksyttävää ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia. Perusoikeusjärjestelmän kannalta tarkasteltuna myös toisten yksilöiden perusoikeuksien turvaamispyrkimys voi muodostaa hyväksyttävän perusteen perusoikeuksien rajoittamiselle. Rajoitus on hyväksyttävä, jos sen toteuttaminen on välttämätöntä painavamman intressin turvaamiseksi. Myös suhteellisuusvaatimusta on pidetty yhtenä perusoikeuksien rajoittamisen edellytyksenä. Rajoitusten on oltava välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon. Rajoitusedellytyksiä punnittaessa on varmistettava, että tavoiteltava hyöty on aiheutuvia haittoja merkittävämpää eikä tavoiteltua lopputulosta pystytä saavuttamaan vähemmällä puuttumisella yksilön perusoikeuksiin. Suhteellisuuden arviointi perustuu perusoikeuden suojaamien intressien ja perusoikeuksien rajoittamisen taustalla olevien intressien painarvojen punnintaan. Perustuslain säännöksillä on punninnassa korostunut asema. Jos perusoikeutta rajoittavia toimia lievemmat toimet ovat riittäviä, ei perusoikeutta saa rajoittaa. Perusoikeuksien rajoittaminen edellyttää myös riittäviä oikeusturvajärjestelyjä. Edellytys kattaa niin muutoksenhakumahdollisuuden kuin muut menettelylliset oikeusturvatakeet. Perusoikeuksien ydinaluetta suojaa koskemattomuuden vaatimus.

Perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännössä on todettu, että perusoikeusrajoitusten edellytyksiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen kannalta rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi (PeVL 9/2017 vp, s. 5; PeVL 13/2007 vp, s. 2/II; PeVM 25/1994 vp, s. 5/I). Rajoitus ei myöskään saa mennä pitemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään (PeVM 25/1994 vp, s. 5). Tämä merkitsee yleensä sitä, etteivät rajoitukset saa olla omistajan kannalta kohtuuttomia (PeVL 42/2006 vp, s. 4/I, PeVL 45/2005 vp, s. 2/II, PeVL 9/2004 vp, s. 7/II). Valiokunta on pitänyt ongelmallisena sitä, että viranomaisella olisi harkintavalta ilmeisen kohtuuttoman velvollisuuden suhteen. Valiokunta on pitänyt lisäksi aiheellisena täsmentää käsitettä ”ilmeinen kohtuuttomuus” sitomalla se esimerkiksi aiheutuviin kustannuksiin ja vastaaviin seikkoihin.

### *Hyvinvointialueiden itsehallinto*

Lakiehdotus sisältää enimmäkseen täsmennyksiä eri viranomaisia koskeviin jo nykyisinkin voimassa oleviin toimivaltasäännöksiin ja määrittää nykyistä tarkemmin viranomaisten vastuita, niiden keskinäistä toimintaa ja tehtäviä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Ehdotettu laki on toimialakohtaista lainsäädäntöä ja siinä on huomioitu perustuslain vaatimukset viranomaisten toimivallan ja toiminnan määrittelyn osalta.

Pelastustoimi on lähipalvelujen lisäksi valtakunnallinen organisaatio, jota johtaa, ohjaa ja kehittää sisäministeriö. Pelastuslaitosten on oltava johdettavissa valtakunnallisesti ja niiden on kyettävä toimimaan yhteistyössä keskenään sekä muiden pelastustoimen tehtäviin osallistuvien viranomaisten kanssa kaikissa turvallisuustilanteissa. Tämä edellyttää pelastustoiminnan tehokasta alueellista ja valtakunnallista johtamista.

Ehdotettujen pelastustoimen tilannekuvatoimintaa, valtakunnallista ja alueellista johtamista ja pelastustoimintaan kuuluvan avun antamista koskevien säännösten tarkoituksena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa hyvinvointialueen viranomaisten keskinäisiä sekä valtion ja hyvinvointialueiden viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita sekä tehostaa viranomaisten yhteistoimintaa ja

## *Luonnos*

koordinaatiota pelastustoiminnassa. Valtion pelastusviranomaisten toimivalta suhteessa hyvinvointialueiden pelastusviranomaisiin lisääntyisi sellaisissa onnettomuustilanteissa, jotka edellyttävät valtakunnallista päätöksentekoa. Yhdenmukaiset toimintamallit parantaisivat pelastustoimen palveluiden yhdenvertaista saatavuutta niin alueellisesti kuin valtakunnallisesti.

Ehdotetun pelastustoiminnan alueellista ja valtakunnallista johtamista koskevan sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että itsehallinnollisilla hyvinvointialueilla olisi kyky varmistaa hyvinvointialueen asukkaiden perusoikeuksien toteutuminen. Tavoitteena on myös turvata pelastustoimen palvelujen toteutuminen riskejä vastaavasti. Alueellisella ja valtakunnallisella johtamisella edistettäisiin toimijoiden yhteistyötä onnettomuuden johdosta suoritettavassa pelastustoiminnassa.

### *Omaisuuksien suoja*

Lakiehdotuksen 17 §:n mukaan rakennuksen omistaja olisi velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia. Voimassa olevassa pelastuslaissa vastaava palovaroittimien hankintavastuu on säädetty asunnon haltijalle. Uusiin asuinrakennuksiin asennetaan sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet jo rakentamisvaiheessa rakennusten paloturvallisuudesta annetun ympäristöministeriön asetuksen perusteella.

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuun muuttaminen ehdotetulla tavalla merkitsisi uutta velvoitetta suurelle osalle asuinrakennusten omistajia, erityisesti vaikutukset kohdistuisivat asunto-osakeyhtiöihin ja muihin vastaaviin yhteisöihin. Rakennuksen omistajiin kohdistuvat vaikutukset riippuisivat siitä, onko asunnoissa ennestään paristopalovaroittimet vai sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet. Vaikutukset riippuvat lisäksi asuntojen määrästä ja koosta sekä rakennuksen omistajuudesta. Kustannusten osalta olisi kyse niiden kohdentumisesta uudella tavalla eli asukkaan sijasta rakennuksen omistajalle. Kustannuksia syntyy palovaroittimien hankinnasta ja asentamisesta, palovaroittimien pariston vaihdosta sekä vanhan tai rikkoutuneen palovaroittimen vaihdosta. Myös sähköverkkoon kytketyissä palovaroittimissa on paristo, joka on vaihdettava säännöllisesti.

Ehdotetulla kunnossapitovastuun muutoksella on vaikutusta erityisesti vanhemmissa asuinrakennuksissa, joissa on paristopalovaroittimet. Uudisrakentamisessa ja rakennuksissa, joissa on jo sähköverkkoon kytketyt palovaroittimet, muutoksella ei olisi vaikutusta nykytilanteeseen.

Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovastuun muuttaminen esitetyllä tavalla on perusteltua useasta syystä.

Väestörakenteen muuttuessa myös iäkkäiden henkilöiden osuus taloyhtiöissä on otettava huomioon. Taloyhtiöissä asuu henkilöitä, jotka eivät välttämättä edes kykene itse vaihtamaan palovaroitinta tai sen paristoa. Palovaroittimen toiminnan varmistaminen voi olla vaikeaa tai käytännössä jopa mahdotonta myös vammaisille henkilöille. Lisäksi jo palovaroittimen pariston vaihtamiseen liittyy suuri tapaturman vaara. Palovaroittimien kunnossapidon kuuluminen taloyhtiölle lisää turvallista taloyhtiöasumista. Vastuun siirtäminen taloyhtiölle parantaa asumisturvallisuutta, koska osakehuoneistopalo aiheuttaa vaaran myös rakennuksessa oleville muille huoneistoille.

Vastuun siirtäminen on merkittävä turvallisuuskysymys, joka ei kuitenkaan aiheuta kohtuutonta taloudellista raskautta yhtiölle. Palovaroittimien kustannus niiden uusimisen tai paristojen vaihdon osalta ei ole kohtuuttoman suuri edes sellaisten pienien yhtiöiden osalta, jossa huoltotoimia

## *Luonnos*

tehdään talkoovoimin. Yhtiöt voivat laitteita tai järjestelmää koskevissa hankintapäätöksissä ottaa huomioon hankintakustannusten lisäksi elinkaarenaikaiseen kunnossapitoon ja hoitoon kuten esimerkiksi varavirtalähteiden ja paristojen vaihtoon liittyvät ennakoitavissa olevat kustannukset.

Palovaroittimia koskevien velvoitteiden siirtoa ei ole pidettävä ilmeisen kohtuuttomana verrattuna tavoitteeseen turvata ihmisten henki ja omaisuus sekä ympäristö. Ehdotetulla muutoksella vahvistetaan myös perustuslain 6 §:n mukaista yhdenvertaisuutta, muun muassa vammaisten henkilöiden oikeuksia elämään ja omaisuuteen. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on kertomuksessaan eduskunnalle (K 612018 vp) tuonut esille näkemyksensä, että asumisessa ja rakennetussa ympäristössä tulisi ottaa lähtökohdaksi nykyisiä säännöksiä kattavampi esteettömyys vammaisten henkilöiden tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Ehdotetulla sääntelyllä kokonaisuudessaan turvataan useiden perusoikeuksien toteutumista, kuten perustuslain 7 §:ssä säädettyä oikeutta elämään ja 15 §:n omaisuudensuojaa. Pelastuslain 17 §:n tarkoituksena on osaltaan toteuttaa perustuslain 22 §:n perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitetta.

Omaisuudensuojan rajoittamisen hyväksyttävyyttä perustuu toimenpiteen kohdalla toisen, rajoituksen kohteena olevaa perusoikeutta painavamman perusoikeuden suojelemiseen. Yksilön oikeus elämään on perusoikeuksista tärkein. Ehdotuksen keskeisenä lähtökohtana on turvata ihmisten henki ja terveys sekä omaisuuden suoja.

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotettu sääntely ei olisi ongelmallinen perusoikeuksien suojan kannalta, kun otetaan kokonaisuutena huomioon sääntelyn tarkkarajaisuus ja täsmällisyys, sen tarpeellisuus yksilöiden ja yleisen turvallisuuden kannalta.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

## *Ponsi*

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset: /

1.

## Laki

### pelastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* pelastuslain 2 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 17 §, 31 §:n otsikko ja 2 momentti, 32 §:n 1 momentti, 34 §:n 4 momentti, 35 §:n 3 momentti, 36 §:n otsikko, 36 b §:n 1 momentti, 37 §:n 2 momentti, 45 ja 53 §, 54 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti, 89 §:n 2 momentti, 91 §:n 3 momentti, 92 §:n 1 momentti, 93 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentti, 97 §:n 1 momentti, ja 104 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 91 §:n 3 momentti ja 93 §:n 1 momentti laissa 1171/2016, 2 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 31 §:n otsikko ja 2 momentti, 34 §, 35 §:n 3 momentti, 36 b §:n 1 momentti ja 89 §:n 2 momentti laissa 1353/2018, 81 §:n 1 momentti ja 104 §:n 1 momentti laissa xx/yy, ja 17 § osaksi laissa 1353/2018, sekä

*lisätään* lakiin uusi 23 a §, 32 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, 34 §:ään uusi 3 momentti, 36 §:ään uusi 4 momentti, 47 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 57 §:ään uusi 2 momentti, 63 §:ään uusi 2 momentti, uusi 81 a §, 97 §:ään uusi 2 momentti, ja 98 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

#### 2 a §

#### Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pelastustoimella* tehtävää alaa, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta;

2) *pelastustoiminnalla* kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia;

3) *suojaväistöllä* ihmisten ja omaisuuden kiireellistä evakuointia, joka tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhan vuoksi;

4) *väestönsuojelulla* valmiuslain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tapahtuvaa humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön suojeleminen viihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle;

5) *pelastuslaitoksella* pelastustoimen tehtävää alaan kuuluvien palveluiden omasta tuotannosta vastaavaa hyvinvointialueen organisaatiota;

6) *sopimuspalokunnalla* pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa tai sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt hyvinvointialueen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta;

7) *pelastustoiminnan yhteistyöalueella* sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitettua aluetta;

8) *pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavalla pelastuslaitoksella* sellaista hyvinvointialueen pelastuslaitosta, jonka alueella sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä tarkoitettu yliopistollinen sairaala.

## *Luonnos*

### 6 §

#### *Avotulen teko*

Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää Ilmatieteen laitoksen antaman maastopalovaroituksen aikana tai jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että maastopalon tai muun tulipalon vaara on ilmeinen.

---

### 17 §

#### *Palovaroittimet*

Rakennuksen omistaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia.

Rakennuksen omistajan on huolehdittava, että palovaroittimet pidetään toimintakunnossa. Huoneiston asukkaana on viipymättä ilmoitettava omistajalle palovaroittimen vioista.

Majoitustiloissa sekä 18 §:ssä tarkoitetuissa hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa 1 ja 2 momentissa rakennuksen omistajalle säädettyä vastaava velvollisuus on toiminnanharjoittajalla.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palovaroittimien määrästä, sijoittamisesta sekä toiminnasta.

### 23 a §

#### *Siviilivalmiusneuvottelukunta*

Pelastustoimen suunnittelua, kehittämistä ja seurantaa varten sisäministeriön apuna on siviilivalmiusneuvottelukunta. Neuvottelukunnassa voi olla jaostoja.

Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta ja jaostoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

### 31 §

#### *Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja maastopalovaroituksen antamisesta*

---

Ilmatieteen laitoksen tulee antaa maastopalovaroitus alueelle, jossa maastopalon vaaran arvioidaan maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Ilmatieteen laitoksen tulee huolehtia siitä, että varoituksesta tiedotetaan tarpeellisessa laajuudessa.

### 32 §

#### *Pelastustoiminnan sisältö*

Pelastustoimintaan kuuluu:

- 1) hälytysten vastaanottaminen;
- 2) väestön varoittaminen;
- 3) uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
- 4) onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
- 5) tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;



## *Luonnos*

6) 1–5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, tilannekuva-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntatoimenpiteet on suoritettava niin, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahinkotapahtumaa, tarpeettomasti vaikeuteta.

Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen.

Pelastuslaitos vastaa 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilannekuvatoiminnan järjestämisestä itse tai yhteistoiminnassa yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kanssa. Alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 5 §:ssä.

Pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

### 34 §

#### *Pelastustoiminnan johtaminen*

Pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvun nojalla toisin ole sovittu tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n nojalla säädetty. Pelastustoimintaa voi kuitenkin tilapäisesti johtaa muu hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopimuspalokuntaan kuuluva siihen saakka, kun toimivaltainen pelastusviranomainen ottaa pelastustoiminnan johtakseen. Pelastustoiminnan johtaja toimii virkavastuun alaisena.

Alusöljyvahingossa ja aluskemikaalivahingossa Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä pelastustoiminnan johtajan asettaa kuitenkin Rajavartiolaitos.

Jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi, niin sen lisäksi mitä tässä laissa on säädetty pelastustoiminnan johtajasta sopimisesta sekä pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan johtamisen ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamisen suunnittelusta, pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen voi yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa.

Sisäministeriön pelastusviranomainen voi ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Sisäministeriön pelastusviranomainen vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Eri pelastuslaitosten yksiköt toimivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa. Sisäministeriön pelastusviranomaisella on lisäksi oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty.

Jos eri viranomaisille ja tahoille kuuluvien vastuiden ja toimivaltuuksien selkiyttämiseksi on tarpeen, pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä pelastustoiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta nimenomainen päätös. Päätöksestä on ilmoitettava asianomaisille viranomaisille ja asian-

## *Luonnos*

osaisille heti, kun se on mahdollista. Pyydettyä päätös on vahvistettava kirjallisesti. Jälkirai-  
vaukseen ja -vartiointiin liittyvästä pelastustoiminnan johtajan päätöksestä lopettaa pelastustoi-  
minta säädetään 40 §:ssä.

### 35 §

#### *Johtaminen yhteistoimintatilanteessa*

---

Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kut-  
sua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi.  
Ympäristönsuojelun asiantuntijaa on tarvittaessa kuultava tai varattava tällaiselle tilaisuus tulla  
kuulluksi silloinkin kun johtoryhmää ei aseteta.

### 36 §

#### *Pelastusviranomaisen toimivaltuudet*

Tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torju-  
miseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi alueen pelastusviranomaisella  
ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole  
mahdollista:

- 1) määrätä ihmisiä suojautumaan sekä panna toimeen suojaväistö;
- 2) ryhtyä sellaisiin välttämättömiin toimenpiteisiin, joista voi aiheutua vahinkoa kiinteälle tai  
irtaimelle omaisuudelle;
- 3) määrätä antamaan käytettäväksi rakennuksia, viesti- ja tietoliikenneyhteyksiä ja välineitä  
sekä pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, välineitä ja tarvikkeita, elintarvikkeita, poltto- ja  
voiteluaineita ja sammutusaineita;
- 4) ryhtyä muihin pelastustoiminnassa tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Edellä 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu tilapäisesti pelastustoimintaa johtava henkilö voi ti-  
lanteen niin vaatiessa käyttää tämän pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja pelastus-  
viranomaisen toimivaltuuksia siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä ihmisten, omaisuuden  
ja ympäristön pelastamiseksi ja suojaamiseksi sekä onnettomuudesta aiheutuvien vahinkojen  
rajoittamiseksi ja onnettomuuden seurauksien lieventämiseksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua omaisuutta, jota omaisuuden omistaja tai haltija  
itse tarvitsee samanaikaisesti tulipalon tai muun onnettomuuden torjumiseksi, ei saa määrätä  
luovutettavaksi, ellei se ole välttämätöntä ihmishengen pelastamiseksi. Pelastuslaitos suorittaa  
käyttöön otetusta omaisuudesta täyden korvauksen sekä korvaa käyttöön otetulle omaisuudelle  
aiheutuneen vahingon.

Edellä 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuja toimivaltuuksia voidaan siinä määrin kuin ne ovat  
välttämättömiä käyttää onnettomuuden ilmeisesti uhatessa.

### 36 b §

#### *Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet*

Jos Suomen aluevesillä tai talousvyöhykkeellä alus uppoaa, joutuu karille tai yhteentörmäyk-  
sen osapuoleksi, saa vuodon tai konevian taikka muutoin joutuu tilaan, johon liittyy ilmeinen  
öljyn tai muun haitallisen aineen vuodon vaara, Rajavartiolaitos voi määrätä ryhdyttäväksi sel-  
lisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo  
välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Ennen toimenpitei-  
siin ryhtymistä Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava tilanteesta Liikenne- ja viestintäviraston

## *Luonnos*

kanssa sekä kuultava asianomaista ympäristöviranomaista, ellei tilanteen kiireellisyys muuta edellytä. Lisäksi Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava aluksen omistajan, toimeksiannon saaneen pelastusyhtiön ja vakuutuksenantajien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua aiheuttamatta tarpeetonta viivytystä. Alukseen, josta on tullut hylky, sovelletaan, mitä merilain (674/1994) 11 a luvussa säädetään.

---

### 37 §

#### *Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan*

---

Onnettomuus- ja vaaratilanteissa ovat muutkin palokunnat kuin 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetut sopimuspalokunnat pelastustoiminnan johtajan yleisen määräysvallan alaisia, teollisuus- tai muun laitoksen palokunta kuitenkin vain, jos laitoksen turvallisuus ei siitä vaarannu.

---

### 45 §

#### *Pelastuslaitosten avunanto*

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat on otettava huomioon laadittaessa 33 §:n mukaista hälytysohjetta.

---

### 47 §

#### *Pelastustoiminnan suunnitelmat*

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat.

Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

Pelastustoimen valtakunnallista johtamista ja yhteistoimintaa koskevat suunnitelmat tulee laatia sisäministeriön johdolla ja yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa.

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan kuitenkin Rajavartiolaitoksen johdolla.

Pelastuslaitokselle ja Rajavartiolaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytävissä olevista voimavaroista.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laadittavista pelastustoiminnan suunnitelmista sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta.

## *Luonnos*

### 53 §

#### *Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset*

Tämän lain 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennalta ehkäisevät palvelut siltä osin kuin hänellä ei ole oikeutta työterveyshuoltolaissa tarkoitettuun työterveyshuoltoon työsuhteen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä tulee sopia 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa sopimuksessa.

### 54 §

#### *Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaehtoishenkilöstön työturvallisuus*

Tämän lain 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun sopimuspalokuntaan kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan työturvallisuuteen sovelletaan työturvallisuuslakia (738/2002).

---

### 57 §

#### *Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset*

---

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tutkintovaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa EU- tai ETA-valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Ammattipätevyyden tunnustamisesta säädetään laissa Pelastusopistosta.

---

### 63 §

#### *Nuohoojan kelpoisuus*

---

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tutkintovaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös muussa EU- tai ETA-valtiossa saavutettua muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Ammattipätevyyden tunnustamisesta säädetään laissa Pelastusopistosta.

---

### 81 §

#### *Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen*

Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on puututtava valvontatehtävää suorittaessaan havaitsemiinsa puutteisiin tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa. Jos puutteita ei

## *Luonnos*

voida heti korjata, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi ja annettava korjaamiselle määräaika.

---

### 81 a §

#### *Tarkastus rakennushankkeen aikana*

Hyvinvointialueen pelastusviranomainen voi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi.

Tarkastuksesta pelastusviranomainen laatii lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle, joka voi ryhtyä lausunnon johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Lausunto annetaan tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle ja tarvittaessa muille asianosaisille.

### 89 §

#### *Tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten*

---

Tässä tarkoituksessa pelastusviranomaisella on oikeus saada tietoja sekä valvontatehtävien hoitamista että pelastustoiminnan suunnittelua ja toteutusta varten:

---

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereissä olevista valvontakohteista ja niihin liittyvistä tiedoista;

---

10) tämän lain 90 §:n 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista;

11) Häätakeskuslaitoksen ylläpitämästä ilmoitinlaiterekisteristä.

---

### 91 §

#### *Toimenpiderekisteri*

---

Pelastuslaitoksen, sopimuspalokuntien ja 27 §:n 4 momentissa tarkoitettujen muiden yhteisöjen sopimusperusteisesti hoitamista ensivaste- ja ensihoitotehtävistä saadaan tallentaa 2 momentin 1, 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettut tiedot. Ensivastetiedot saa tallentaa kyseiseen tehtävään osallistunut taho.

---

### 92 §

#### *Varautumistehtävien rekisteri*

Pelastuslaitoksen ja yhteisön, joka on 46 §:n mukaisesti velvollinen osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään pelastustoiminnan yhteydessä sekä varautumaan näiden tehtävien hoitamiseen normaali- ja poikkeusoloissa, tulee pitää tehtäviensä hoitamista ja niihin varautumista varten henkilörekisteriä tehtäviin varatuista henkilöistä ja voimavaroista.

---

93 §

*Valvontarekisteri*

Edellä 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammattista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat, pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) 13 §:ssä tarkoitettua pelastusviranomaiselle toimitettuja tietoja ja kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) pelastusviranomaisten valvontakohteita koskevat ilmoitukset ja päätökset sekä niihin tehtyjen tarkastuksien tiedot.

Valvontarekisterissä olevat tiedot saadaan luovuttaa salassapitosäynnösten estämättä pelastustoimen seuranta ja kehittämistä varten pelastusviranomaisille.

Valvontarekisterissä olevat tiedot on tarkastettava ja tarpeettomat tiedot poistettava tarkastuksen yhteydessä määrävälein, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluttua edellisen merkinnän tekemisestä.

94 §

*Sopimuksen perusteella pelastustoimintaan osallistuvien henkilörekisteri*

Pelastuslaitos saa pitää henkilörekisteriä 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvista pelastustoimintaan osallistuvista henkilöistä pelastustoiminnan toimintavalmiuden varmistamiseksi ja pelastustoimen resurssien käytön suunnittelua varten. Rekisteriin saadaan tallentaa henkilön nimi, syntymäaika, henkilötunnus, pelastusalan koulutus, osoite ja muut yhteystiedot.

---

97 §

*Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen*

Valtio voi osallistua pelastustoimessa, kansainvälisessä pelastustoimessa ja poikkeusoloissa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen hankkimalla sellaista erityiskalustoa tai rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka hankkiminen tai rahoittaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kansainväliseen pelastustoimeen soveltuvaa kalustoa voidaan luovuttaa hyvinvointialueiden haltuun ja käyttöön edellyttäen, että luovutettu kalusto sijoitetaan ja varastoidaan siten, että se on viivytyksettä käytettävissä tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen ulkomaille.

98 §

*Pelastustoimintaa varten saadun avun korvaaminen*

## *Luonnos*

Pelastuslaitoksen toiselle pelastuslaitokselle antamasta kalusto- ja miehistöavusta sekä muusta avusta on apua saanut laitos velvollinen suorittamaan täyden korvauksen, jollei toisin sovita.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös tilannetta, jossa avun pyytäminen perustuu yhteistyösuunnitelmaan tai pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen määräykseen.

Pelastustoimintaa varten saadun avun rahoituksesta säädetään laissa hyvinvointialueiden rahoituksesta.

Edellä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettu virka-avusta mahdollisesti perittävästä korvauksesta virka-avun antaja sopii pelastusviranomaisen kanssa.

### 104 §

#### *Muutoksenhaku*

Tämän lain 58 ja 102 §:ssä tarkoitettuun valtion viranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 17 §:ssä tarkoitettu rakennuksen omistajan palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa koskeva velvollisuus tulee voimaan kahden vuoden kuluessa lain voimaan tulosta.

Tämän lain 47 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen pelastustoimen suunnitelmien on päivitettävä ja tarvittaessa uusittava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Joka tämä lain voimaan tullessa voimassa olleiden säädösten mukaan on ollut kelpoinen toimimaan 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä, on edelleen kelpoinen toimimaan kyseisissä tehtävissä tämän lain voimaan tultua.

Joka ennen tämän lain voimaan tuloa on saanut Opetushallituksen ehdollisen ammattipätevyyden tunnustamispäätöksen kelpoisuudesta kyseisiin tehtäviin ja saa lopullisen tunnustamispäätöksen 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä, on edelleen kelpoinen toimimaan 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä.

---

2.

**Laki**

**Pelastusopistosta annetun lain muuttamiseksi**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
lisätään pelastusopistosta annettuun lakiin (607/2006) uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

*Muussa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyiden tunnustaminen*

Pelastusopisto päättää ammattipätevyiden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa muussa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyiden tuottamasta oikeudesta toimia pelastuslain 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä sekä hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2020) 8 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä noudattaen mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Opetushallituksen ennen tämän lain voimaan tuloa antama päätös ammattipätevyiden tunnustamisesta on voimassa tämän lain tultua voimaan.

Jos Opetushallitus on asettanut hakijalle vaatimuksen korvaavista toimenpiteistä, tulee hakijan suorittaa kyseiset toimenpiteet ja hakea lopullista päätöstä ammattipätevyiden tunnustamiseksi XX.XX.20XX mennessä. Lopullisen päätöksen asiassa tekee Pelastusopisto.

Helsingissä x.x.20xx

**Pääministeri**

**Sanna Marin**

..ministeri Etunimi Sukunimi



1.

## Laki

### pelastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* pelastuslain 2 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 17 §, 31 §:n otsikko ja 2 momentti, 32 §:n 1 momentti, 34 §:n 4 momentti, 35 §:n 3 momentti, 36 §:n otsikko, 36 b §:n 1 momentti, 37 §:n 2 momentti, 45 ja 53 §, 54 §:n 1 momentti, 81 §:n 1 momentti, 89 §:n 2 momentti, 91 §:n 3 momentti, 92 §:n 1 momentti, 93 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentti, 97 §:n 1 momentti, ja 104 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 91 §:n 3 momentti ja 93 §:n 1 momentti laissa 1171/2016, 2 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 31 §:n otsikko ja 2 momentti, 34 §, 35 §:n 3 momentti, 36 b §:n 1 momentti ja 89 §:n 2 momentti laissa 1353/2018, 81 §:n 1 momentti ja 104 §:n 1 momentti laissa xx/yy, ja 17 § osaksi laissa 1353/2018, sekä

*lisätään* lakiin uusi 23 a §, 32 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, 34 §:ään uusi 3 momentti, 36 §:ään uusi 4 momentti, 47 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 57 §:ään uusi 2 momentti, 63 §:ään uusi 2 momentti, uusi 81 a §, 97 §:ään uusi 2 momentti, ja 98 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

2 a §

2 a §

*Määritelmät*

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pelastustoimella* tehtävää alaa, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta;

2) *pelastustoiminnalla* kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia;

3) *suojaväistöllä* ihmisten ja omaisuuden kiireellistä evakuointia, joka tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhan vuoksi;

4) *väestönsuojelulla* valmiuslain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tapahtuvaa humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *pelastustoimella* tehtävää alaa, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta;

2) *pelastustoiminnalla* kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia;

3) *suojaväistöllä* ihmisten ja omaisuuden kiireellistä evakuointia, joka tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhan vuoksi;

4) *väestönsuojelulla* valmiuslain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tapahtuvaa humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön

## Luonnos

### Voimassa oleva laki

suojelu vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle;

5) *sopimuspalokunnalla* pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa tai sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

(uusi)

(uusi)

---

#### 6 §

##### *Avotulen teko*

Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää Ilmatieteen laitoksen antaman *metsä- tai ruohikkopalovaroituksen* aikana tai jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon, *ruohikkopalon* tai muun tulipalon vaara on ilmeinen.

---

#### 17 §

##### *Palovaroittimet*

Huoneiston haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia

### Ehdotus

suojelu vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle;

5) *pelastuslaitoksella pelastustoimen tehtävälään kuuluvien palveluiden omasta tuotannosta vastaavaa hyvinvointialueen organisaatiota*;

6) *sopimuspalokunnalla* pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa tai sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt *hyvinvointialueen* kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta;

7) *pelastustoiminnan yhteistyöalueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitettua aluetta*;

8) *pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavalla pelastuslaitoksella sellaista hyvinvointialueen pelastuslaitosta, jonka alueella sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä tarkoitettu yliopistollinen sairaala*.

---

#### 6 §

##### *Avotulen teko*

Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää Ilmatieteen laitoksen antaman *maastopalovaroituksen* aikana tai jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että *maastopalon* tai muun tulipalon vaara on ilmeinen.

---

#### 17 §

##### *Palovaroittimet*

*Rakennuksen omistaja* on velvollinen huolehtimaan siitä, että asunto varustetaan riittävällä määrällä palovaroittimia tai muita laitteita, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat asunnossa olevia.

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

(uusi)

Majoitustiloissa sekä 18 §:ssä tarkoitetuissa hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa 1 momentissa säädettyä vastaava velvollisuus on toiminnanharjoittajalla.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen laitteiden määrästä, sijoittamisesta sekä toiminnasta.

(uusi)

31 §

*Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja metsä- ja ruohikkopalovaroituksen antamisesta*

---

Ilmatieteen laitoksen tulee antaa *metsä- tai ruohikkopalovaroitus* alueelle, jossa *metsä- tai ruohikkopalon* vaaran arvioidaan maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Ilmatieteen laitoksen tulee huolehtia siitä, että varoituksesta tiedotetaan tarpeellisessa laajuudessa.

32 §

*Pelastustoiminnan sisältö*

Pelastustoimintaan kuuluu:  
1) hälytysten vastaanottaminen;  
2) väestön varoittaminen;

*Ehdotus*

*Rakennuksen omistajan on huolehdittava, että palovaroittimet pidetään toimintakunnossa. Huoneiston asukkaan on viipymättä ilmoitettava omistajalle palovaroittimen vi-oista.*

Majoitustiloissa sekä 18 §:ssä tarkoitetuissa hoitolaitoksissa ja palvelu- ja tukiasumisessa 1 ja 2 momentissa *rakennuksen omistajalle* säädettyä vastaava velvollisuus on toiminnanharjoittajalla.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä *palovaroittimien* määrästä, sijoittamisesta sekä toiminnasta.

23 a §

*Siviilivalmiusneuvottelukunta*

*Pelastustoimen suunnittelua, kehittämistä ja seurantaa varten sisäministeriön apuna on siviilivalmiusneuvottelukunta. Neuvottelukunnassa voi olla jaostoja.*

*Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta ja jaostoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.*

31 §

*Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja **maastopalovaroituksen** antamisesta*

---

Ilmatieteen laitoksen tulee antaa *maastopalovaroitus* alueelle, jossa *maastopalon* vaaran arvioidaan maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Ilmatieteen laitoksen tulee huolehtia siitä, että varoituksesta tiedotetaan tarpeellisessa laajuudessa.

32 §

*Pelastustoiminnan sisältö*

Pelastustoimintaan kuuluu:  
1) hälytysten vastaanottaminen;  
2) väestön varoittaminen;

## Luonnos

### Voimassa oleva laki

- 3) uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
- 4) onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
- 5) tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;
- 6) 1–5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntatoimenpiteet on suoritettava niin, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahinkotapahtumaa, tarpeettomasti vaikeuteta.

Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen.

(uusi)

(uusi)

### Ehdotus

- 3) uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
- 4) onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
- 5) tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;
- 6) 1–5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, *tilannekuva*-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi.

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntatoimenpiteet on suoritettava niin, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahinkotapahtumaa, tarpeettomasti vaikeuteta.

Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen.

*Pelastuslaitos vastaa 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tilannekuvatoiminnan järjestämisestä itse tai yhteistoiminnassa yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kanssa. Alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 5 §:ssä.*

*Pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.*

## Luonnos

Voimassa oleva laki

34 §

### *Pelastustoiminnan johtaminen*

Pelastustoiminnan johtaja on siltä pelastustoimen alueelta, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu. Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Pelastustoimintaa voi kuitenkin tilapäisesti johtaa muu pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopimuspalokuntaan kuuluva siihen saakka, kun toimivaltainen pelastusviranomainen ottaa pelastustoiminnan johtakseen. Pelastustoiminnan johtaja toimii virkavastuun alaisena.

Alusöljyvahingossa ja aluskemikaalivahingossa Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä pelastustoiminnan johtajan asettaa kuitenkin Rajavartiolaitos.

(uusi)

Sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty.

Ehdotus

34 §

### *Pelastustoiminnan johtaminen*

Pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvun nojalla toisin ole sovittu tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:n nojalla säädetty. Pelastustoimintaa voi kuitenkin tilapäisesti johtaa muu hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopimuspalokuntaan kuuluva siihen saakka, kun toimivaltainen pelastusviranomainen ottaa pelastustoiminnan johtakseen. Pelastustoiminnan johtaja toimii virkavastuun alaisena.

Alusöljyvahingossa ja aluskemikaalivahingossa Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä pelastustoiminnan johtajan asettaa kuitenkin Rajavartiolaitos.

*Jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi, niin sen lisäksi mitä tässä laissa on säädetty pelastustoiminnan johtajasta sopimisesta sekä pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan johtamisen ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamisen suunnittelusta, pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen voi yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa.*

*Sisäministeriön pelastusviranomainen voi ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Sisäministeriön pelastusviranomainen vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Eri pelastuslaitosten yksiköt toimivat oman johtonsa alaisuudessa siten, että niiden toimenpiteet kokonaisuudessaan edistävät onnettomuuden tai tilanteen seurausten tehokasta torjuntaa. Sisäministeriön pelastusviranomaisella on lisäksi oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty.*

## Luonnos

### Voimassa oleva laki

Jos eri viranomaisille ja tahoille kuuluvien vastuiden ja toimivaltuuksien selkiyttämiseksi on tarpeen, pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä pelastustoiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta nimenomainen päätös. Päätöksestä on ilmoitettava asianomaisille viranomaisille ja asianosaisille heti, kun se on mahdollista. Pyydettyä päätös on vahvistettava kirjallisesti. Jälkikäiväukseen ja -vartiointiin liittyvästä pelastustoiminnan johtajan päätöksestä lopettaa pelastustoiminta säädetään 40 §:ssä.

#### 35 §

##### *Johtaminen yhteistoimintatilanteessa*

---

Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

#### 36 §

##### *Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet*

Tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi alueen pelastusviranomaisella ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista:

- 1) määrätä ihmisiä suojautumaan sekä panna toimeen suojaväistö;
- 2) ryhtyä sellaisiin välttämättömiin toimenpiteisiin, joista voi aiheutua vahinkoa kiinteälle tai irtaimelle omaisuudelle;
- 3) määrätä antamaan käytettäväksi rakennuksia, viesti- ja tietoliikenneyhteyksiä ja välineitä sekä pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, välineitä ja tarvikkeita, elintarvikkeita, poltto- ja voiteluaineita ja sammutusaineita;

### Ehdotus

Jos eri viranomaisille ja tahoille kuuluvien vastuiden ja toimivaltuuksien selkiyttämiseksi on tarpeen, pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä pelastustoiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta nimenomainen päätös. Päätöksestä on ilmoitettava asianomaisille viranomaisille ja asianosaisille heti, kun se on mahdollista. Pyydettyä päätös on vahvistettava kirjallisesti. Jälkikäiväukseen ja -vartiointiin liittyvästä pelastustoiminnan johtajan päätöksestä lopettaa pelastustoiminta säädetään 40 §:ssä.

#### 35 §

##### *Johtaminen yhteistoimintatilanteessa*

---

Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi. *Ympäristönsuojelun asiantuntijaa on tarvittaessa kuultava tai varattava tällaiselle tilaisuus tulla kuulluksi silloinkin kun johtoryhmää ei aseteta.*

#### 36 §

##### *Pelastusviranomaisen toimivaltuudet*

Tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi alueen pelastusviranomaisella ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista:

- 1) määrätä ihmisiä suojautumaan sekä panna toimeen suojaväistö;
- 2) ryhtyä sellaisiin välttämättömiin toimenpiteisiin, joista voi aiheutua vahinkoa kiinteälle tai irtaimelle omaisuudelle;
- 3) määrätä antamaan käytettäväksi rakennuksia, viesti- ja tietoliikenneyhteyksiä ja välineitä sekä pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, välineitä ja tarvikkeita, elintarvikkeita, poltto- ja voiteluaineita ja sammutusaineita;

## Luonnos

### Voimassa oleva laki

4) ryhtyä muihinkin pelastustoiminnassa tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Edellä 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu tilapäisesti pelastustoimintaa johtava henkilö voi tilanteen niin vaatiessa käyttää tämän pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja pelastusviranomaisen toimivaltuuksia siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä ihmisten, omaisuuden ja ympäristön pelastamiseksi ja suojaamiseksi sekä onnettomuudesta aiheutuvien vahinkojen rajoittamiseksi ja onnettomuuden seurauksien lieventämiseksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua omaisuutta, jota omaisuuden omistaja tai haltija itse tarvitsee samanaikaisesti tulipalon tai muun onnettomuuden torjumiseksi, ei saa määrätä luovutettavaksi, ellei se ole välttämättöntä ihmishengen pelastamiseksi. Pelastuslaitos suorittaa käyttöön otetusta omaisuudesta täyden korvauksen sekä korvaa käyttöön otetulle omaisuudelle aiheutuneen vahingon.

### 36 b §

#### *Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet*

Jos Suomen aluevesillä tai talousvyöhykkeellä alus uppoaa, joutuu karille tai yhteentörmäyksen osapuoleksi, saa vuodon tai konevian taikka muutoin joutuu tilaan, johon liittyy ilmeinen öljyn tai muun haitallisen aineen vuodon vaara, Rajavartiolaitos voi määrätä ryhdyttäväksi sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava tilanteesta Liikenne- ja viestintäviraston kanssa sekä kuultava asianomaista ympäristöviranomaista, ellei tilanteen kiireellisyys muuta edellytä. Lisäksi Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava aluksen omistajan, toimeksiannon

### Ehdotus

4) ryhtyä muihinkin pelastustoiminnassa tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Edellä 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu tilapäisesti pelastustoimintaa johtava henkilö voi tilanteen niin vaatiessa käyttää tämän pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja pelastusviranomaisen toimivaltuuksia siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä ihmisten, omaisuuden ja ympäristön pelastamiseksi ja suojaamiseksi sekä onnettomuudesta aiheutuvien vahinkojen rajoittamiseksi ja onnettomuuden seurauksien lieventämiseksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua omaisuutta, jota omaisuuden omistaja tai haltija itse tarvitsee samanaikaisesti tulipalon tai muun onnettomuuden torjumiseksi, ei saa määrätä luovutettavaksi, ellei se ole välttämättöntä ihmishengen pelastamiseksi. Pelastuslaitos suorittaa käyttöön otetusta omaisuudesta täyden korvauksen sekä korvaa käyttöön otetulle omaisuudelle aiheutuneen vahingon.

*Edellä 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuja toimivaltuuksia voidaan siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä käyttää onnettomuuden ilmeisesti uhatessa.*

### 36 b §

#### *Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet*

Jos Suomen aluevesillä tai talousvyöhykkeellä alus uppoaa, joutuu karille tai yhteentörmäyksen osapuoleksi, saa vuodon tai konevian taikka muutoin joutuu tilaan, johon liittyy ilmeinen öljyn tai muun haitallisen aineen vuodon vaara, Rajavartiolaitos voi määrätä ryhdyttäväksi sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava tilanteesta Liikenne- ja viestintäviraston kanssa sekä kuultava asianomaista ympäristöviranomaista, ellei tilanteen kiireellisyys muuta edellytä. Lisäksi Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava aluksen omistajan, toimeksiannon saaneen pelastusyhtiön ja vakuutusyhtiön kanssa

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

saaneen pelastusyhtiön ja vakuutusentaji-  
jien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua ai-  
heuttamatta tarpeetonta viivytystä.

37 §

*Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan*

Onnettomuus- ja vaaratilanteissa ovat muut-  
kin palokunnat kuin 25 §:ssä tarkoitettut sopi-  
muspalokunnat pelastustoiminnan johtajan  
yleisen määräysvallan alaisia, teollisuus- tai  
muun laitoksen palokunta kuitenkin vain, jos  
laitoksen turvallisuus ei siitä vaarannu.

45 §

*Pelastuslaitosten avunanto*

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa  
apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoi-  
minnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pe-  
lastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun an-  
tamiseen varautumisesta sekä avun pyytämi-  
sestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten yhteis-  
työsuunnitelmat on otettava huomioon laadit-  
taessa 33 §:n mukaista hälytysohjetta.

47 §

*Pelastustoimen suunnitelmat*

Pelastuslaitoksen tulee laatia pelastustoimen  
alueen onnettomuusuhkien edellyttämät pe-  
lastustoimintaa ja sen johtamista koskevat  
suunnitelmat.

*Ehdotus*

jien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua ai-  
heuttamatta tarpeetonta viivytystä. *Alukseen,  
josta on tullut hylky, sovelletaan, mitä meri-  
lain (674/1994) 11 a luvussa säädetään.*

37 §

*Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan*

Onnettomuus- ja vaaratilanteissa ovat muut-  
kin palokunnat kuin 2 a §:n 2 momentin 6 koh-  
dassa tarkoitettut sopimuspalokunnat pelastus-  
toiminnan johtajan yleisen määräysvallan  
alaisia, teollisuus- tai muun laitoksen palo-  
kunta kuitenkin vain, jos laitoksen turvalli-  
suus ei siitä vaarannu.

45 §

*Pelastuslaitosten avunanto*

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa  
apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoi-  
minnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pe-  
lastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun an-  
tamiseen varautumisesta sekä avun pyytämi-  
sestä ja antamisesta. *Pelastuslaitosten tulee  
varautua pelastustoiminnassa tarvittavan  
avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja  
tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan  
yhteistyöalueen kuuluvan pelastuslaitoksen  
kanssa.* Pelastuslaitosten yhteistyösuunnitel-  
mat on otettava huomioon laadittaessa 33 §:n  
mukaista hälytysohjetta.

47 §

*Pelastustoiminnan suunnitelmat*

Pelastuslaitoksen tulee laatia *hyvinvointi-  
alueen* onnettomuusuhkien edellyttämät pe-  
lastustoimintaa ja sen johtamista koskevat  
suunnitelmat.

*Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoi-  
minnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa*



## Luonnos

### Voimassa oleva laki

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan kuitenkin Rajavartiolaitoksen johdolla.

Pelastuslaitokselle ja Rajavartiolaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytettävissä olevista voimavaroista.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laadittavista pelastustoimen suunnitelmista sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta.

### 53 §

#### *Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset*

Tämän lain 25 §:ssä tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennalta ehkäisevät palvelut siltä

### Ehdotus

*johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.*

*Pelastustoimen valtakunnallista johtamista ja yhteistoimintaa koskevat suunnitelmat tulee laatia sisäministeriön johdolla ja yhteistyössä pelastuslaitosten kanssa.*

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan kuitenkin Rajavartiolaitoksen johdolla.

Pelastuslaitokselle ja Rajavartiolaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytettävissä olevista voimavaroista.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laadittavista *pelastustoiminnan* suunnitelmista sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta.

### 53 §

#### *Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset*

Tämän lain 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalle ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekeväälle on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennalta

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

osin kuin hänellä ei ole oikeutta työterveys-  
huoltolaissa tarkoitettuun työterveyshuoltoon  
työsuhteen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen palvelui-  
den järjestämisestä tulee sopia 25 §:ssä tarkoi-  
tetussa sopimuksessa.

54 §

*Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaeh-  
toishenkilöstön työturvallisuus*

Tämän lain 25 §:n mukaiseen sopimuspalokun-  
taan kuuluvan pelastustoimintaan osallistu-  
van työturvallisuuteen sovelletaan työtur-  
vallisuuslakia (738/2002).

57 §

*Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaati-  
mukset*

(uusi)

63 §

*Nuohoojan kelpoisuus*

(uusi)

*Ehdotus*

ehkäisevät palvelut siltä osin kuin hänellä ei  
ole oikeutta työterveyshuoltolaissa tarkoitet-  
tuun työterveyshuoltoon työsuhteen perus-  
teella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen palvelui-  
den järjestämisestä tulee sopia 2 a §:n 2 mo-  
mentin 6 kohdassa tarkoitettussa sopimuk-  
sessa.

54 §

*Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaeh-  
toishenkilöstön työturvallisuus*

Tämän lain 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa  
tarkoitettuun sopimuspalokuntaan kuuluvan  
pelastustoimintaan osallistuvan työturvalli-  
suuteen sovelletaan työturvallisuuslakia  
(738/2002).

57 §

*Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaati-  
mukset*

Edellä 1 momentissa tarkoitettun tutkinto-  
vaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on  
ammattipätevyyden tunnustamisesta anne-  
tussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös  
muussa EU- tai ETA-valtiossa saavutettua  
muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjo-  
jen tuottamasta kelpoisuudesta. Ammattipäte-  
vyyden tunnustamisesta säädetään laissa Pe-  
lastusopistosta.

63 §

*Nuohoojan kelpoisuus*

Edellä 1 momentissa tarkoitettun tutkinto-  
vaatimuksen täyttää myös henkilö, jolla on  
ammattipätevyyden tunnustamisesta anne-  
tussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös  
muussa EU- tai ETA-valtiossa saavutettua

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

81 §

*Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen*

Jos alueen pelastusviranomaisen valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, korjaamiselle tulee antaa määräaika.

(uusi)

89 §

*Tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten*

Tässä tarkoituksessa pelastusviranomaisella on oikeus saada tietoja sekä valvontatehtävien hoitamista että pelastustoiminnan suunnittelua ja toteutusta varten:

*Ehdotus*

*muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Ammattipätevyyden tunnustamisesta säädetään laissa Pelastusopistosta.*

81 §

*Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen*

*Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on puututtava valvontatehtävää suorittaessaan havaitsemiinsa puutteisiin tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa. Jos puutteita ei voida heti korjata, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi ja annettava korjaamiselle määräaika.*

81 a §

*Tarkastus rakennushankkeen aikana*

*Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen voi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomaisen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi.*

*Tarkastuksesta pelastusviranomaisen laatii lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle, joka voi ryhtyä lausunnon johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Lausunto annetaan tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle ja tarvittaessa muille asianosaisille.*

89 §

*Tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten*

Tässä tarkoituksessa pelastusviranomaisella on oikeus saada tietoja sekä valvontatehtävien hoitamista että pelastustoiminnan suunnittelua ja toteutusta varten:

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

3) valvontakohteista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvontakohderekisteristä;

10) tämän lain 90 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.  
(uusi)

91 §

*Toimenpiderekisteri*

Pelastuslaitoksen, sopimuspalokuntien ja 25 §:ssä tarkoitettujen muiden yhteisöjen sopimusperusteisesti hoitamista ensivaste- ja ensihoitotehtävistä saadaan tallentaa 2 momentin 1, 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Ensivastetiedot saa tallentaa kyseiseen tehtävään osallistunut taho.

92 §

*Varautumistehtävien rekisteri*

Pelastuslaitos ja yhteisö, joka on 46 §:n mukaisesti velvollinen osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään pelastustoiminnan yhteydessä sekä varautumaan näiden tehtävien hoitamiseen normaali- ja poikkeusoloissa, saavat pitää tehtäviensä hoitamista ja niihin varautumista varten henkilörekisteriä tehtäviin varatuista henkilöistä ja voimavaroista.

93 §

*Valvontarekisteri*

Edellä 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää

*Ehdotus*

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereissä olevista valvontakohteista ja niihin liittyvistä tiedoista;

10) tämän lain 90 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja;

11) Häätakeskuslaitoksen ylläpitämästä ilmoitinlaiterekisteristä.

91 §

*Toimenpiderekisteri*

Pelastuslaitoksen, sopimuspalokuntien ja 27 §:n 4 momentissa tarkoitettujen muiden yhteisöjen sopimusperusteisesti hoitamista ensivaste- ja ensihoitotehtävistä saadaan tallentaa 2 momentin 1, 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Ensivastetiedot saa tallentaa kyseiseen tehtävään osallistunut taho.

92 §

*Varautumistehtävien rekisteri*

Pelastuslaitoksen ja yhteisön, joka on 46 §:n mukaisesti velvollinen osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään pelastustoiminnan yhteydessä sekä varautumaan näiden tehtävien hoitamiseen normaali- ja poikkeusoloissa, tulee pitää tehtäviensä hoitamista ja niihin varautumista varten henkilörekisteriä tehtäviin varatuista henkilöistä ja voimavaroista.

93 §

*Valvontarekisteri*

Edellä 78 §:ssä tarkoitettua rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää

## Luonnos

### Voimassa oleva laki

valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammatista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettussa valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat.

Valvontarekisterissä olevat tiedot saadaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä pelastustoimen seurantaan ja kehittämistä varten pelastusviranomaisille.

Valvontarekisterissä olevat tiedot on tarkastettava ja tarpeettomat tiedot poistettava tarkastuksen yhteydessä määrävälein, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluttua edellisen merkinnän tekemisestä.

### 94 §

#### *Sopimuksen perusteella pelastustoimintaan osallistuvien henkilörekisteri*

Pelastuslaitos saa pitää henkilörekisteriä 25 §:ssä tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvista pelastustoimintaan osallistuvista henkilöistä pelastustoiminnan toimintavalmiuden varmistamiseksi ja pelastustoimen resurssien käytön suunnittelua varten. Rekisteriin saadaan tallentaa henkilön nimi, syntymäaika, henkilötunnus, pelastusalan koulutus, osoite ja muut yhteystiedot.

### Ehdotus

valvontatehtävää ja 84 §:ssä tarkoitettua valmiuden tarkastamista varten pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä. Rekisteriin saa tallentaa 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 ja 90 §:n mukaisia valvontaa varten saatuja tietoja. Lisäksi rekisteriin saa tallentaa 89 §:ssä tarkoitettuja tietoja lukuun ottamatta mainitun pykälän 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä tietoa 2 momentin 2 kohdan e alakohdassa tarkoitettua ammatista. Valvontarekisteriin saa myös tallentaa 80 §:n 4 momentissa tarkoitettua palotarkastuksessa pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot sekä 84 §:ssä tarkoitettussa valmiuden tarkastamisessa saadut tiedot varautumisjärjestelyistä. Valvontarekisteriin saa tallentaa 48 §:ssä tarkoitettua ulkoiset pelastussuunnitelmat, *pelastustoimen laitteista annetun lain (10/2007) 13 §:ssä tarkoitettua pelastusviranomaiselle toimitettua tietoja ja kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) pelastusviranomaisten valvontakohteita koskevat ilmoitukset ja päätökset sekä niihin tehtyjen tarkastustiedot.*

Valvontarekisterissä olevat tiedot saadaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä pelastustoimen seurantaan ja kehittämistä varten pelastusviranomaisille.

Valvontarekisterissä olevat tiedot on tarkastettava ja tarpeettomat tiedot poistettava tarkastuksen yhteydessä määrävälein, kuitenkin viimeistään kymmenen vuoden kuluttua edellisen merkinnän tekemisestä.

### 94 §

#### *Sopimuksen perusteella pelastustoimintaan osallistuvien henkilörekisteri*

Pelastuslaitos saa pitää henkilörekisteriä 2 a §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvista pelastustoimintaan osallistuvista henkilöistä pelastustoiminnan toimintavalmiuden varmistamiseksi ja pelastustoimen resurssien käytön suunnittelua varten. Rekisteriin saadaan tallentaa henkilön nimi, syntymäaika, henkilötunnus, pelastusalan koulutus, osoite ja muut yhteystiedot.

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

97 §

*Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen*

Valtio voi osallistua pelastustoimessa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen hankkimalla sellaista erityiskalustoa tai rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka hankkiminen tai rahoittaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista.

(uusi)

98 §

*Pelastustoimintaa varten saadun avun korvaaminen*

Pelastuslaitoksen toiselle pelastuslaitokselle antamasta kalusto- ja miehistöavusta sekä muusta avusta on apua saanut laitos velvollinen suorittamaan täyden korvauksen, jollei toisin sovita.

(uusi)

(uusi)

Edellä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettua virka-avusta mahdollisesti perittävästä korvauksesta virka-avun antaja sopii pelastusviranomaisen kanssa.

97 §

*Valtion osallistuminen valmiuden ylläpitämiseen*

Valtio voi osallistua pelastustoimessa, kansainvälisessä pelastustoimessa ja poikkeusoloissa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen hankkimalla sellaista erityiskalustoa tai rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka hankkiminen tai rahoittaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista.

*Edellä 1 momentissa tarkoitettua kansainväliseen pelastustoimeen soveltuvaa kalustoa voidaan luovuttaa hyvinvointialueiden haltuun ja käyttöön edellyttäen, että luovutettu kalusto sijoitetaan ja varastoidaan siten, että se on viivytystä käytettävissä tämän lain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen ulkomaille.*

98 §

*Pelastustoimintaa varten saadun avun korvaaminen*

Pelastuslaitoksen toiselle pelastuslaitokselle antamasta kalusto- ja miehistöavusta sekä muusta avusta on apua saanut laitos velvollinen suorittamaan täyden korvauksen, jollei toisin sovita.

*Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös tilannetta, jossa avun pyytäminen perustuu yhteistyösuunnitelmaan tai pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen määräykseen.*

*Pelastustoimintaa varten saadun avun rahoituksesta säädetään laissa hyvinvointialueiden rahoituksesta.*

Edellä 49 §:n 1 momentissa tarkoitettua virka-avusta mahdollisesti perittävästä korvauksesta virka-avun antaja sopii pelastusviranomaisen kanssa.

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

104 §

*Muutoksenhaku*

Tämän lain 96 §:n 1 momentissa ja 102 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

*Ehdotus*

104 §

*Muutoksenhaku*

Tämän lain 58 ja 102 §:ssä tarkoitettuun *valtion viranomaisen* päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. *Muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.*

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta  
20.*

*Tämän lain 17 §:ssä tarkoitettu rakennuksen omistajan palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa koskeva velvollisuus tulee voimaan kahden vuoden kuluessa lain voimaan tulosta.*

*Tämän lain 47 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut pelastustoimen suunnitelmat on päivitettävä ja tarvittaessa uusittava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.*

*Joka tämä lain voimaan tullessa voimassa olleiden säädösten mukaan on ollut kelpoinen toimimaan 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä, on edelleen kelpoinen toimimaan kyseisissä tehtävissä tämän lain voimaan tultua.*

*Joka ennen tämän lain voimaan tuloa on saanut Opetushallituksen ehdollisen ammattipätevyyden tunnustamispäätöksen kelpoisuudesta kyseisiin tehtäviin ja saa lopullisen tunnustamispäätöksen 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä, on edelleen kelpoinen toimimaan 57 §:n 1 momentissa ja 63 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissä.*

---